

NOTAT

- magasinet om EU

TEMA: Grænseløse patient- rettigheder

Islands ansøgning kan gå helt i fisk

Interview med tyskeren der bremsede traktaten

EU vil reparere forholdet til Latinamerika

NOTAT går i dybden og giver indsigt hver måned

TILBUD TIL NYE LÆSERE:

Få 3 numre gratis på prøve, hvorefter du opkræves kvartalsvis, med mindre du ikke ønsker at fortsætte.

www.notat.dk

Ekstra eksemplarer af dette og tidligere numre kan købes til undervisning eller møder. Send en e-mail til notat@notat.dk eller ring på tlf. 86 48 16 00 og få et tilbud.

Du kan nu styre dit abonnement helt selv. Gå ind på www.mitabonnement/notat.dk og tast dit abonnementsnummer – her kan du »pausere«, som vi kalder det. Du vælger bare at springe over, hvis det kommende tema ikke interesserer dig, eller hvis du i en periode ikke har tid til NOTAT-læsning. Så forlænges dit abonnement bare. Mere fleksibelt kan det ikke være.

Hvis du flytter eller ønsker ændringer i dit abonnement, klares det også på hjemmesiden.

Styr selv dit abonnement på: www.mitabonnement/notat.dk

Abonnementsservice:
NOTAT, Bredgade 32, 3, 6000 Kolding, tlf. 70 26 16 48
abonnement@notat.dk
Konto til abonnement: Reg. nr. 7990
Konto nr. 2031982

Priser på NOTAT:
Almindelig stykpris:
49,50 kr. ved betaling pr. nummer
45,50 kr. ved betaling for 3 numre = 136,50
43,25 kr. ved betaling for 6 numre = 259,50
41,25 kr. ved betaling for 12 numre = 495,-

Rabat stykpris for studerende og pensionister:
38,00 kr. ved betaling pr. nummer
35,00 kr. ved betaling for 3 numre = 105,-
33,00 kr. ved betaling for 6 numre = 198,-
31,00 kr. ved betaling for 12 numre = 372,-

Institutioner og foreninger stykpris:
68,00 kr. ved betaling for 6 numre = 408,-
66,00 kr. ved betaling for 12 numre = 792,-

Redaktion: NOTAT, Christiansborg, 1240 København K.
redaktionen@notat.dk

I redaktionen: Åge Skovrind, Erling Böttcher (ansv.), Staffan Dahllöf, Rasmus Nørlem Sørensen, Kenneth Haar, Luise Pihl og Svan Skovmand. NOTAT udgives i samarbejde med ind/dem-gruppen i EU-Parlamentet og EUD. Lay-out og tryk: NOTAT Grafisk, 86 48 16 00

Regnskab, annoncer og ledelse:
NOTAT, Nordkystvejen 2 F, 8961 Allingåbro, tlf. 86 48 16 00, notat@notat.dk
CVR nr.: 18411008

ISSN: 1603-7480

Indhold

TEMA om grænseløse patientrettigheder:

Hovedpunkter i forslaget	4
Fakta om EU-Kommissionen forslag fra juli 2008	
EU bevæger sig ind på velfærdspolitikken	5
Begrebet 'europæisk borgerskab' får reelt et indhold, mener lektor Dorte Sindberg Martinsen	
Tre stridspunkter plus det løse	6
Retsgrundlaget, privatisering og forhåndsgodkendelse er de store knaster i forhandlingerne	
Regionerne taber i magtkampen om sundhedspolitik	7
Danske regioner siger nej, men har ingen indflydelse.	
Sådan vedtages direktivet	10
Patientdirektivet er et godt eksempel på at EU's lovgivningsproces er lang og indviklet.	
Hvornår skal det offentlige betale?	10
Forskellen på gældende danske regler og det nye forslag	

Ansøgningen kan gå helt i fisk	12
Fiskeriaftaler bliver altafgørende for Islands forhold til EU	
Ansøgning på spinkelt mandat	14
Fire af fem partier i Altinget er imod islandsk medlemskab	
Det klare Ja og det klare NEJ	15
Ville euroen have hjulpet?	16
Om Icesave-skandalen og Islands økonomiske kollaps	
Irerne turde ikke stemme nej	18
Over to tredjedele af vælgerne stemte ja. Den økonomiske krise fik mange til at flytte krydset.	
Der kommer ikke flere traktater	19
Kommentar af Staffan Dahllöf	
Panik i den tyske lejr	20
Heftigt opgør i det tyske parlament om godkendelse af traktaten og nye love for samarbejdet mellem EU og Tyskland	
»Hele melodien er ændret«	23
Interview med CSU-politikeren Peter Gauweiler som klagede til Forfatningsdomstolen over det tyske parlaments godkendelse af Lissabon-traktaten.	
Vil reparere forholdet til Latinamerika	25
Nyt EU-udspil møder skepsis.	
Domstolen satte Kommissionen på plads	28
Polen og Estland fik medhold i deres energiplaner.	
Talerstolen	31
Emilie Turunen: Slagsmålet er begyndt Morten Løkkegaard: Europa-Parlamentets værdi	

Til fordel for de få

NOTAT er fra denne udgave ændret lidt – med færre sider om ét tema og til gengæld flere artikler om andre aktuelle emner. Vi håber at du vil synes om det.

Temasiderne handler denne gang om forslaget – eller direktivet om patientrettigheder i EU. Direktivets formål skulle være at skabe klarhed om rettighederne for patienter, som søger behandling i et andet EU-land. Det kaldes patientrettigheder, det lyder positivt og helt uskyldigt. Enhver modstand mod 'flere rettigheder' bliver hurtigt stemplet som bagstræberisk, men i denne sag er der al mulig grund til at stoppe op. Direktivet burde hedde noget andet, her er nogle forslag:

- a) Direktiv om hvordan man under dække af begrebet rettigheder alligevel kan ende med at få EU-politik på et område hvor EU egentlig slet ingen kompetence har.
- b) Direktiv om hvordan pengestrømme til nogle få, der vil eller kan tage over grænsen for en behand-

ling, bliver til manglende penge i kassen for det store flertal der af mange forskellige årsager er mest afhængige af et velfungerende hjemligt sundhedsvæsen.

- c) Direktiv om hvordan nogle store transnationale private sundhedsaktører agerer i kulissen for at gøre sygdom til en fri bevægelig vare på EU's indre marked. Der er nemlig penge at tjene på mere marked og mindre stat.

Da vi i november sidste år skrev om patientdirektivet her i bladet, udtrykte den daværende formand for Danske Regioners Sundhedsudvalg sig meget bramfrit: "Det handler ikke en skid om sundhed". Vi kan tilføje at det heller ikke handler om den dansker der bliver syg i udlandet, det dækkes på anden vis. Det handler heller ikke om hvorvidt en syg dansker kan søge at få en behandling i udlandet, som måske er bedre, hurtigere eller endnu ikke til stede i Danmark. Det kan denne person allerede i dag, det skal blot ske

i forståelse med det hjemlige sundhedsvæsen, hvis dette skal betale. Men direktivet – og før det EU-domstolens domme – kræver at hver enkelt med støtte i EU-retten skal have en automatisk ret til at trække på den fælles pengekasse. Med den enkle konsekvens at der bliver færre penge til det almene offentlige sundhedsvæsen for det store flertal af borgere som ikke kan blive behandlet i udlandet.

Men det mest ubehagelige er alligevel den skjulte dagsorden. Når der er skabt et indre marked for syge-shopping, vil der blive behov for mere regulering på EU-niveau. Intet problem, EU vil stå klar med endnu

flere direktivforslag om indretningen af sundhedsvæsen og andre dele af de nationale velfærds-systemer. Hvis det altså er den vej, vi vil. God læselyst.

Erling Böttcher
redaktør

*Kosmetisk
plastikkirurgi i
udlandet udløser
ikke tilskud fra
den danske stat.
Det vil det offentlige
nemlig ikke
dække her-
hjemme.*

Patienternes grænseløse rettigheder

EU-Kommissionen fremsatte i juli 2008 et vidtgående forslag som skal give EU-borgere ret til behandling i udlandet. Både EU-Parlamentet og nationale regeringer arbejder på en lang række ændringsforslag. Her er forslagets indhold i hovedpunkter.

FAKTA. Forslaget skal sikre, at alle EU-borgere får en række rettigheder til behandling i andre EU-lande. Den mest umiddelbare ret gælder behandlinger der ikke kræver hospitalsindlæggelse. Det være f.eks. mindre operationer.

Hvad dette angår, er der ingen grænser. Borgerne har ret til at vælge privat eller offentlig behandling i udlandet, og ret til at få behandlingen betalt som var den foregået i hjemlandet.

Denne ubegrænsede ret gælder også ved hospitalsindlæggelse i én bestemt situation, nemlig, hvis en patient må vente så længe på at blive behandlet hjemme, at det ikke er sundhedsmæssigt forsvarligt. I så fald er der adgang til behandling i andre EU-lande uden at spørge myndighederne.

Egen transportudgift

Forslaget pålægger ikke medlemslandene at dække alle omkostninger ved behandling i udlandet. Medlemslandene skal kun yde det beløb det ville have kostet at gennemføre en tilsvarende behandling hjemme. Myndighederne er heller ikke forpligtet til at give tilskud til transport og andre ekstraudgifter. Det maksimale støttebeløb som kan kræves af myndighederne, er det behandlingen koster. Skulle behandlingen i udlandet være billigere end hjemme, kan patienten altså ikke score gevinsten på forskellen.

I forslaget pålægges medlemslandene at informere borgerne om retten til be-

handling i udlandet. Det skal ske gennem oprettelse af informationscentre hvor borgerne kan hente oplysninger om adgang til og priser på konkrete typer af behandling.

Hospitalsindlæggelse

Der er to undtagelser fra reglen.

Den første gælder behandlinger der kræver hospitalsindlæggelse. Hvis der er tale om en behandling der kræver indlæggelse, kan myndighederne kræve forhåndstilladelse, og kan afslå at støtte behandling et andet sted i EU, hvis udstrømningen af patienter er så stor at det bringer den nationale sundhedssektor i fare.

Faren kan bestå i at udgifterne for det offentlige løber løbsk, eller at udstrømningen bliver så stor at det umuliggør planlægning og opretholdelse af det nationale beredskab. Det skal dokumenteres over for Kommissionen og de øvrige medlemslande at udstrømningen giver problemer.

Som i hjemlandet

Den anden undtagelse er at der skal være tale om en form for behandling der er omfattet af den nationale sundhedsordning. Kosmetisk plastikkirurgi i udlandet udløser derfor ikke tilskud fra den danske stat. Det ville det offentlige nemlig ikke dække herhjemme.

Mens der altså er nogle grænser for hvilke behandlinger i udlandet det offentlige skal støtte, så er der ikke grænser for, hvor mange tilrejsende patienter de nationale sundhedssystemer skal tage imod.

Alle EU-borgere skal behandles uden at gøre forskel.

Fælles standarder

På flere punkter rykker direktivet i retning af fælles standarder i sundhedsvæsenet i EU. Recepter på medicin som er udstedt i et EU-land, skal f.eks. anerkendes i alle andre EU-lande. Det er ikke tilfældet i Danmark i dag. Derudover skal der indføres fælles kriterier for kvalitet i behandlingen. Derfor pålægges medlemslandene at samarbejde om karakter og kvalitet af behandling, og Kommissionen får selv mulighed for at deltage i fastlæggelsen af kriterierne.

Dertil kommer at der i et ikke nærmere bestemt omfang skal vedtages fælles retningslinjer for bl.a. information af patienter, klageadgang, forsikringer og datasikkerhed. Forslaget gør det ikke klart i hvilken form de fælles standarder skal udvikles – om der for eksempel skal vedtages en egentlig harmonisering.

Kommissionens rolle

Kommissionen får en stor rolle i gennemførelsen af direktivet. Især får Kommissionen stor indflydelse på hvilke udelser der ikke kræver indlæggelse, men som alligevel kan være omfattet af krav om forhåndstilsagn. Det skal nemlig vedtages efter den såkaldte komiteprocedure, hvor der i sidste instans skal være et kvalificeret flertal imod Kommissionens forslag hvis det skal afvises. ♦

EU bevæger sig ind på velfærdspolitikken

Forslaget om patientrettigheder er det største spadestik som EU hidtil har taget på velfærdsområdet, mener lektor Dorte Sindbjerg Martinsen ved Københavns Universitet.

Måske er det kun få borgere i dag som vil være interesserede i at søge behandling udenlands, men ingen ved hvilken bevægelighed vi vil have om 10-20-30 år, påpeger EU-forsker Dorte Martinsen. Hun mener at det nye forslag om patienters rettigheder kan få meget stor betydning.

»Der er et rettighedsfokus i direktivforslaget. Man ser på individets ret til behandling og erstatning, men man har ikke et systemperspektiv. På et eller andet niveau kolliderer dette rettighedsfokus med de nationale systemer,« sagde hun.

Lovgivning om patientrettigheder indebærer også at det vage og lidt diffuse begreb 'europæisk borgerskab' får indhold.

Det skubber på i retning af øget integration. Selv om det er blevet sagt at kun ganske få borgere i dag vil være interesserede i at søge behandling udenlands, så er det en konstatering med en udløbsdato, mente Dorte Martinsen:

»Hvilken bevægelighed vi vil have om 10-20-30 år, er der ingen som ved. De her regler vil kunne få en meget stor betydning i fremtiden,« sagde hun. ♦

GENNEMBRUD. Fælles EU-regler for hospitalsbehandling er noget afgørende nyt. EU-maskineriet bevæger sig nu for alvor ind på de nationale boldbaner. Velfærdspolitik er på vej til at blive et EU-anliggende.

Sådan kan forslaget til direktiv om patientrettigheder beskrives.

I det perspektiv ses forslaget som en bevidst politisk bevægelse i retning af mere og dybere integration.

Men der er også en anden tolkning:

Direktivet er i hovedsagen en tilpasning af EU-love til den retstilstand som EU's domstol allerede har slået fast; afgørelser som er kommet efter at borgere på egen hånd har søgt behandling i andre lande, og efterfølgende blevet tilkendt ret til erstatning.

Dorte Martinsen, lektor ved Institut for Statskundskab ved Københavns Universitet, er leverancedygtig i begge disse fortolkninger.

Og hun har flere.

Individer og systemer

På et seminar om patientdirektivet, arrangeret af oplysningsforbundet DEO i København, pegede Dorte Martinsen på at forslaget er en reaktion på en udvikling som har stået på i mange år, men også et offensivt politisk initiativ, hvor EU som institution bevæger sig ind på delvist nye områder.

Tre stridspunkter plus det løse

RETSGRUNDLAGET

Skal patientdirektivet styres af artikel 95 (ret til fri bevægelighed) med Kommissionen som overdommer, eller artikel 152 (folkesundhed som er medlemslandenes ansvar)?

PRIVATISERING

Lande som ikke erstatter udgifter til privathospitaler, er bange for at direktivet vil tvinge dem til at betale for deres egne borgeres private behandling i udlandet. Flere lande vil også forhindre at direktivet bliver brugt som en løftestang for privatisering. Ifølge det svenske formandskab vil det dog være umuligt at udelukke private udbydere af sundhedsydelser fra retten til erstatning.

I et referat af forhandlingerne står:
»(...) det bliver meget vanskeligt at finde et kompromis og få skabt forståelse for Domstolens afgørelser vedrørende at udelukke private sundhedsudbydere. Formandskabet gav løfte om at vende tilbage til hvordan man vil drive sagen videre (...)«

FORHÅNDSGODKENDELSE

Nationale (eller regionale) myndigheder skal kunne sige nej, men kun med medicinske begrundelser og ikke med henvisning til kapacitet eller planlægningsbehov.

Udover de tre centrale spørgsmål er der uenighed om en række definitioner, om godkendelse af recepter over grænserne, og om hvorvidt betaling for ordinerede lægemidler i andre lande også dækker medicinsk udstyr ('medical devices') som ikke har en klar definition.

Regionerne taber i magtkampen

Nye regler om patienters rettigheder vil styrke EU's magt over medlemslandenes sundhedsvæsen. Danske Regioner siger nej, men har ingen indflydelse. Regeringen dæmper sin tidligere kritik.

RETSGRUNDLAG. Det bliver vanskeligt at holde EU og Kommissionen uden for indblanding i medlemslandenes sundhedsvæsen selv om den danske regering har hævdet at sundhedsområdet egentlig ikke er et EU-anliggende.

Det fremgår af et nyt oplæg til fælles EU-regler om patientrettigheder, og af de forhandlinger som foregår mellem EU-landenes eksperter i dette efterår.

Sverige, som varetager EU's formandskab frem til nytår, satser på at EU-landenes ministre skal blive enige om en fælles holdning på et møde den 1. december.

Sådan som forslaget nu ser ud, bliver der ingen rigtige nødbremser som regioner eller regeringer kan trække i, med henvisning til at de selv kan styre hospitalsdriften eller andre dele af sundhedsområdet.

Hvis man giver

Kommissionen en finger...

Stridens kerne kan lidt småkedeligt beskrives som en uenighed om retsgrundlaget for direktivet – den nye EU-lov – om patientrettigheder.

Sat på spidsen handler det om en magtkamp mellem på den ene side Unionen, og på den anden side medlemslandene (og de forskellige regioner).

Hvis forslaget bliver til lov, får Kommissionen større indflydelse på hvordan medlemslandene planlægger og administrerer på sundhedsområdet end man har i dag.

Det har regeringen hidtil været principiel modstander af. Til NOTAT forklarede sundhedsminister Jakob Axel Nielsen sidste år sin modstand således:

»Hvis man først én gang har anerkendt en sådan hjemmel (retslig begrundelse, red.), så vil der ikke være noget til hinder

for at EU-Kommissionen senere stiller forslag om at udbygge disse krav til indretningen af medlemslandenes sundhedsvæsen.«

Regioner ville sige nej

På sigt er risikoen, eller muligheden, at Kommissionen begynder at vurdere om et land gør det godt nok med hensyn til lægebehandling, eller omvendt, begynder at vurdere om et land stiller alt for strikse krav til behandling, sådan at for eksempel private udbydere i andre lande bliver dårligt stillede på markedet for sundhedsydelse.

Sådanne beføjelser til Kommissionen vil den danske regering gerne have sig frabedt, ikke mindst fordi sundhedsudgifter betales af skatteborgerne, og ikke fra EU-kassen.

Den holdning er Danske Regioner, og i øvrigt også EU's særlige Regionsudvalg mere end enig i.

»Kommissionen skal ikke lave fælles standarder på sundhedsområdet, det skal medlemslandene selv gøre. Som direktivforslaget ser ud nu, så siger vi nej,« siger Karsten Uno Petersen, socialdemokrat fra Region Syddanmark, og ansvarlig for en kritisk betænkning fra EU's Regionsudvalg i Bruxelles.

Vanskeligt at sige nej

Et kernepunkt for regionerne er at patienter ikke skal kunne få erstatning for behandling i andre lande uden en forhåndsgodkendelse hjemmefra, og at den godkendelse skal kunne afslås med henvisning til kapaciteten i sit eget sundhedsvæsen.

De danske regioner vil kunne opret-

holde hospitalsdriften uden uventet at blive løbet over ende af udgifter fra egne borgere som søger udenlands, eller af en uventet tilstrømning af patienter fra udlandet.

Princippet om forhåndsgodkendelse er med i det aktuelle forslag, men der skal ganske præcise betingelser til for at kunne afvise en sådan godkendelse.

Der er intet i det nuværende forslag som giver et land eller en region mulighed for at sige nej med henvisning til for eksempel pladsmangel eller at budgettet er løbet op.

Det tætteste man kommer 'kapacitets-hensyn er en betragtning om at forhåndsgodkendelse vil kunne nægtes ud fra 'overordnede grunde af almen interesse', hvad det så end er.

Regionernes ønsketænkning

Hvis de danske sundhedspolitikere tror at de vil kunne kontrollere patienttrafikken over grænser, så tager de helt og aldeles fejl. Det mener forskeren Dorte Sindbjerg Martinsen som følger arbejdet med direktivet tæt.

»Det er mere udtryk for ønsketænkning. Sådan vil de gerne have at direktivet kommer til at se ud. Det er der bare ikke meget der tyder på,« siger hun.

Selv om det er de danske regioners kernevirkksomhed som bliver berørt af EU-lovgivningen, så har hverken Danske Regioner eller paraplyorganisationen Regionsudvalget i Bruxelles nogen reel indflydelse.

De er høringsparter i en proces hvor andre træffer beslutningerne.

fortsættes næste side...

I den proces er magtkampen – hvem der skal have lov at blande sig i hvad – central. Og den magtkamp får en juridisk form i valget af hvilken artikel i traktaten som direktivet skal bygge på.

Artikelkampen

Kommissionen spillede ud med artikel 95 som handler om samordning (harmonisering) af forskellige nationale regler. Formålet er at sikre fri bevægelighed på det indre marked.

Men der gik man for langt, mente regeringen.

»Vi må jo huske på at traktaten i forvejen udtrykkeligt har fastslået at det er hver enkelt medlemsstat der har kompetencen til at indrette det nationale sundhedsvæsen,« pointerede Jakob Axel Nielsen.

Her kunne han – bakket op af sine embedsmænd – læne sig op ad artikel 152, stk. 5 som siger lige præcis at »EU

fuldt ud respekterer medlemsstaternes ansvar for organisation og levering af sundhedsydelser og medicinsk behandling.«

Kompetencestriden kan på den måde koges ned til artikel 95 mod artikel 152. Så skal der ikke megen fantasi til at forestille

sig et kompromisforslag hvor begge artikler kommer i spil. Det er netop hvad det svenske formandskab har lagt frem.

Nielsen bøjer af

I en ny version af direktivforslaget om

Argumenter for patientrettigheder i udlandet

PATIENTERNE I FOKUS

Bedre muligheder for hurtigt at komme til ønsket behandling.

KLARERE REGLER

Direktivet vil kunne rydde op i en uklar retstilstand og mindske usikkerheden om hvad patienter har ret til. Det vil kunne gavne svage patienter som ikke har mulighed for at anlægge sag ved domstole eller på andre måder selv afprøve sine rettigheder.

BEDRE HOSPITALSUDNYTTelser

Specialviden og ekstracapacitet på hospitaler og behandlingscentre vil kunne udnyttes af flere. Det vil give et bredere patientunderlag til gavn for behandling af f.eks. sjældne sygdomme og udvikling af ekspertise til specialiserede operationer.

Rige, sprogkyndige og internationalt orienterede patienter vil få nemmere adgang til behandling end andre og have nemmere ved at betale rejseudgifter, ophold m.v.

patientrettigheder får de kritiske lande som Danmark lidt ret i deres kritik, men kun lidt.

To af i alt 20 artikler i direktivforslaget foreslås at blive baseret på traktatens artikel 152, hvor det understreges at EU-landene samarbejder, men ikke harmoniserer deres forskellige love.

De to områder er artikel 13 om at oprette netværk mellem hospitaler og andre udbydere af sundhedsydelser, og artikel 15 om at fremme samarbejde for teknologivurdering.

I øvrigt skal direktivet stadig bygge på artikel 95 (om fri bevægelighed), men også på artikel 47 (om at lette adgang til selvstændig erhvervsvirksomhed).

Selv om det er en begrænset ændring, så ser det alligevel ud til at have gjort indtryk på sundhedsminister Jakob Axel Nielsen. På et møde med Folketingets Europaudvalg den 2. oktober kaldte mi-

nisteren det nye kompromisforslag for et godt udgangspunkt for de fortsatte forhandlinger.

»Kun af politisk vilje«

Ifølge en svensk rapport fra forhandlingerne i Ministerrådets arbejdsgruppe handler de nye begrundelser mere om kosmetik end om reelle forandringer.

På et forhandlingsmøde den 9. september sagde Kommissionens repræsentant at de nye begrundelser ikke er relevante, at de er uhensigtsmæssige, om end ikke direkte ulovlige, og at de kun er bragt på banen for at vise politisk vilje.

I den efterfølgende diskussion var der flere lande som insisterede på at artikel 152, og kun den, skal danne grundlag for direktivet om patientrettigheder. Hvilke lande som stritter imod, fremgår ikke af rapporten, da deres nationsbetegnelse er erstattet med xx.

Da det svenske formandskab ville undgå en lang »akademisk diskussion« om retsgrundlaget, valgte man at lade embedsmændene i Kommissionen og i Ministerrådets juridiske tjeneste finde ud af hvordan direktivet skal begrundes.

Landene står stejlt, men...

Yderligere et konfliktområde er synet på hvordan EU-landene skal forholde sig til privat contra offentlig behandling.

Kritikere ser direktivforslaget som en direkte løftestang for øget privatisering af sundhedsområdet, uanset om det er tilsigtet eller ej.

I rapporten fra det første forhandlingsmøde om det nye udspil til patientdirektiv konstaterer det svenske formandskab:

»Diskussionen om private og offentlige sundhedsudbydere var vanskelig og desværre ikke særlig nuanceret sammenlignet med tidligere diskussioner. Ingen medlemsstat undtagen xx viste sig indstillet på at skifte holdning.«

Selv om bølgerne således går højt på møderne, regner formandskabet med en form for »politisk konklusion« den 1. december.

Det indebærer ikke at forhandlingerne er afsluttet til den tid. Men de store og principielle indvendinger vil i så fald kunne sættes til side, hvis tilstrækkeligt mange stemmestærke medlemslande bakker op om hovedretningen i forslaget. ♦

Argumenter imod patientrettigheder i udlandet

SOCIAL SKÆVVRIDNING

Rige, sprogkyndige og internationalt orienterede patienter vil få nemmere adgang til behandling end andre. Ulighederne vil delvist kunne afværges hvis myndighederne i de pågældende lande afregner udgifterne med hinanden uden at inddrage patienten. Økonomisk velstillede og/eller selvforsikrede patienter vil dog have nemmere ved at betale rejseudgifter, ophold mv.

A- OG B-BORGERE I EU

Patienter får erstatning for det beløb i udlandet som ville blive dækket hvis de var behandlet hjemme. Danske statsborgere vil dermed få væsentligt flere penge til at købe behandling i f.eks. Rumænien, end rumænske statsborgere vil kunne få med til at købe behandling i Danmark.

PRIVATISERING

Direktivet vil udvide markedet for private hospitaler og klinikker og forgyldte forsikringsbranchen. Sundhedsydelser blev for få år siden fjernet fra det kontroversielle Servicedirektiv, blandt andet med argumenter om at det ville fremme privatisering af sundhed.

Sådan vedtages direktivet

EU's lovgivningsproces er lang og indviklet, og det er patientdirektivet et godt eksempel på.

PROCEDUREN. To begivenheder er gået forud. Det ene er at det ikke lykkedes EU-Kommissionen at få sundhedsområdet med i servicedirektivet i 2006. Den anden er at EF-Domstolen i Luxembourg har afsagt en række domme som har pålagt medlemslande at betale for patienter der har fået behandling i et andet EU-land end deres eget.

EU's domstol handler på en helt anden måde end danske domstole. Hvor danske domstole nøjes med at fortolke eksisterende love, søger EF-Domstolen bevidst at fremme den lovgivning den ønsker. Ledetråden er Nice-traktatens artikel 1, hvori der står at fællesskabet har til opgave at skabe »en stadig snævrere Union mellem de europæiske folk«.

I en lang række tilfælde har Domstolens domme ført til at Kommissionen har fremlagt lovforslag. Det er altså også sket i dette tilfælde.

Forslaget fremsættes

Forslaget til et patientdirektiv blev vedtaget af Kommissionen den 2. juli 2008, hvorefter det blev fremsendt til Ministerrådet og EU-Parlamentet – de to institutioner der skal vedtage et forslag for at det kan blive til lov.

Forslaget blev også sendt til Det Økonomiske og Sociale Udvalg, ØSU. Det er et udvalg, hvis medlemmer kommer fra forskellige organisationer i medlemslandene. Og da det kun kan komme med udtalelser til forslagene, har det stort set ingen indflydelse.

Forslaget blev også sendt til Den europæiske tilsynsførende for databeskyttelse og til Regionsudvalget.

Efter at ØSU og den tilsynsførende for databeskyttelse havde fremsendt deres udtalelser, tog Ministerrådet en første drøftelse af sagen den 16. december 2008.

Parlamentet foreslår ændringer

Den 23. april 2009 blev forslaget behand-

let af Parlamentet og vedtaget med 297 stemmer mod 120, mens 152 undlod at stemme. Parlamentet fremsatte dog forskellige ændringsforslag, der stort set alle havde til formål at støtte patienterne i forhold til medlemslandenes myndigheder. Man foreslog også at der skal oprettes en patientombudsmand, der kan tage hensyn til klager over at direktivet ikke bliver fulgt.

Ændringsforslagene blev drøftet i Ministerrådet den 9. juni 2009, efter at Kommissionen havde fremsendt sine kommentarer til dem.

Inden Ministerrådet holdt sit møde, blev direktivforslaget og ændringsforslagene behandlet af COREPER, der er en fransk forkortelse af »De faste repræsentanters Udvalg«. COREPER består af ambassadører fra hvert af de 27 medlemslande og betragter det som sin hovedopgave at skabe enighed om flest mulige forslag, inden Ministerrådet mødes.

Hvis medlemmerne af COREPER bliver enige om et forslag, bliver det betegnet som et A-punkt. Det betyder at der hverken bliver debat eller afstemning om det. Ministerrådet tager det blot til efterretning.

Opnås der ikke enighed, eller skal man tage hensyn til ændringsforslag fra Parlamentet, betegnes forslaget derimod som et B-punkt, og Ministerrådet skal tage stilling til de punkter som der ikke har kunnet skabes enighed om. Forslaget om et patientdirektiv er derfor et B-punkt.

Ministerrådet traf imidlertid ingen beslutning den 2. juni.

Hvornår skal det offentlige betale?

Det står selvfølgelig enhver frit for at lade sig behandle på en klinik eller et hospital i udlandet. Spørgsmålet er, hvornår det offentlige skal betale en stor del af regningen.

	Gældende regler i Danmark	EU-Domstolens afgørelser
Lægebehandling	Gruppe 2-forsikrede, det vil sige den del af befolkningen som har valgt en ordning med frit lægevalg og en vis egenbetaling, har adgang til ikke-hospitalsydelse i andre EU-lande.	Alle skal have adgang til ikke-hospitalsydelse i andre EU-lande.
Hospitalsbehandling	Det frie sygehusvalg giver mulighed for at vælge mellem behandling på nogle få udenlandske hospitaler, såfremt man har stået for længe på en venteliste i Danmark.	Alle skal have mulighed for at søge myndighederne om hospitalsbehandling i udlandet uanset hvor længe man har stået på venteliste. Har man ret til at få penge fra det offentlige til behandling i udlandet.

Hvad der videre skal ske

Ministerrådet holder sit næste møde om sagen 10. december 2009, hvor man muligvis vil tage stilling til direktivforslaget.

Hvis Ministerrådet med kvalificeret flertal, dvs. 232 af 321 stemmer, vedtager direktivforslaget og siger ja til alle Parlamentets ændringsforslag, er direktivet vedtaget.

Siger Ministerrådet imidlertid nej til et eller flere af Parlamentets ændringsforslag, skal det forhandles i et *forligsudvalg*, hvori der sidder lige mange repræsentanter for Parlamentet og Ministerrådet.

Hvis forligsudvalgets medlemmer bliver enige, skal forslaget vedtages af både Ministerrådet og Parlamentet – i Ministerrådet med kvalificeret flertal og i Parlamentet med et flertal af medlemmernes stemmer.

Hvis der ikke opnås enighed, kan Ministerrådet træffe beslutningen alene, igen med kvalificeret flertal. Parlamentet kan dog forhindre vedtagelsen, hvis et flertal af dets medlemmer stemmer for at forkaste det samlede forslag. Dermed bortfalder hele forslaget. ♦

Forslaget om patientrettigheder

Alle skal have adgang til ikke-hospitalsydelse i andre EU-lande. Ved enkelte former for ikke-hospitalsbehandling, der kræver stor ekspertise eller avanceret udstyr, kan medlemslandene indføre et krav om forhåndsgodkendelse.

Alle får adgang til hospitalsydelse i et andet EU-land, efter samme kriterier som i hjemlandet, men hjemlandet kan kræve forhåndsgodkendelse – må dog kun bruges, hvis det er nødvendigt for at forhindre alvorlige økonomiske eller planmæssige problemer.

Vil du vide mere?

I NOTAT nr. 1207, december 2008, finder du mere om EU's kommende patientdirektiv.

Her kan du bl.a. læse

»EU skal ikke stille krav«, interview med sundhedsminister Jakob Axel Nielsen.

»Det handler ikke en skid om sundhed«, interview med Johannes Flensted-Jensen, medlem af sundhedsudvalget i Danske Regioner.

»Oplæg til et systemskifte«, interviews med sundhedsfirmaer der glæder sig til et mere åbent marked.

**Bestil temanummeret til kr. 30 på
notat@notat.dk eller tlf. 86 48 16 00
(eller læs det i arkivet på notat.dk)**

Bustur til Bruxelles om sundhedspolitik

Lørdag-tirsdag

den 28. nov. – 1. dec. 2009

EU har egentlig ikke myndighed på sundhedsområdet, men via reglerne om det indre marked forhandles et nyt direktiv der sikrer patienter ret til behandling hvor i EU de ønsker, med betaling fra deres hjemland. Hvad er tankerne bag, og hvad betyder det for det offentlige sygehusvæsen?

Afgang lørdag morgen, hjemkomst tirsdag morgen. Vi bor på det 4-stjernede hotel Bedford centralt i Bruxelles.

Programmet omfatter byvandring i det centrale *Bruxelles*, resten af søndagen fri. Mandag sætter vi fokus på patientdirektivet med besøg hos den danske *EU-repræsentation* og *EU-Kommissionen* samt møder med *Søren Søndergaard* (Folkebevægelsen) og *Christel Schal-demose* (S)

Pris 1.400 kr. (medlemmer af DEO kun 1.200 kr.) inkl. 2 overnatninger på hotel i dobbeltværelser og morgenmad.

Flere oplysninger og tilmelding: Oplysningsforbundet DEO
www.deo.dk eller tlf. 70 26 36 66

OPLYSNINGSFORBUNDET DEO
EU-debat • mere spændende og mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66 - www.deo.dk

Tekst: Erling B. Ttcher

Ansøgningen kan gå helt i fisk

Island har sendt den officielle ansøgning om medlemskab i EU. Men Island ønsker reelt at være uden for EU's fiskeripolitik, og så er ansøgning én ting, men medlemskab noget helt andet. I Island er man enige om at EU ikke skal have adgang til de islandske fisk.

FISKEFORHANDLINGER. Den 17. juli 2009 afleverede Island sin ansøgning til EU om at blive medlemsland. Men ifølge både tilhængere og modstandere af islandsk medlemskab af EU, kan man lige så godt først som sidst tage fat på at tale om fisk.

Det bliver EU's indre fiskemarked som afgør sagen, når en gang processen når så vidt at der skal være et forhandlingsmøde i Bruxelles. For de mest entusiastiske tilhængere af EU-medlemskab i Island er der heller ingen tvivl:

»Jeg er sikker på at adgang til de islandske fiskebanker for EU-trawlere bliver det første krav som kommer på bordet i Bruxelles. Men Island skal nægte og sige at det er uden for diskussion,« siger Andrés Pétursson, som er formand for Europabevægelsen i Island.

»Hvis det er kravet, kan forhandlerne lige så godt pakke tasken og tage hjem. Det vil aldrig blive accepteret i Island. En islandsk undtagelse tager ikke rettigheder fra andre fiskere i EU, da de ikke har nogen rettigheder her.«

Vigtigste vare er fisk

Også EU-modstanderne i foreningen Heimssýn (Udsyn, red.) placerer fisken i en afgørende rolle:

»Fisken er den største hindring for medlemskab. Fisken vil altid – i det mindste i de næste årtier – være den afgørende faktor i islandsk økonomi,« siger talsmand Hjörtur Guttormsson.

Engang fyldte fisk alting i den islandske økonomi. Sådan er det ikke længere. Landet er gået fra at fiskeriet i 1940'erne udgjorde 90 procent af valutaindtjeningen, til at det nu kun er 40 procent af valutaindtjeningen som kommer fra fiskeindustrien. I det samlede nationalprodukt fylder fiskeindustrien 12 procent, og det er kun 7 procent af arbejdsstyrken som tjener deres løn i fiskeindustrien.

»Men det er vigtigt i folks øjne. De føler at det er en del af vores arv, selv om betydningen er meget mindre end den var,« kommenterer Andrés Pétursson.

Faktum er at et land som får 40 procent af sine indtægter fra fisk, er dybt

afhængig af hvad der sker med fiskeresourcerne og med priserne på verdensmarkedet.

En form for nykolonialisme

Den tidligere statsminister Halldór Ásgrímsson, der nu er generalsekretær i Nordisk Ministerråd, har i taler og artikler ligefrem kaldt EU's fiskeripolitik for en form for nykolonialisme.

»Landene i Nordatlanten er afhængige af fiskeriet for at kunne overleve. Derfor er det svært at opgive kontrollen med fiskeresourcerne for at gå med i et system som ikke virker. Hvorfor har EU ikke forlangt kontrol med de britiske olieresourcer, Sveriges stål, Finlands skove eller vinmarkerne i Frankrig,« spurgte han på en fiskerikonference i 2004.

Med et islandsk EU-medlemskab uden fiskeriu-
ndtagelse vil de britiske trawlere kunne vende tilbage
til de islandske fiskefarvande – det kræver blot
en flertalsbeslutning blandt EU's fiskeriministre.

Selv om fiskeriet i dag kun står for 40 procent af den islandske valutaindtjening - mod 90 procent i 1940'erne - så er fiskeriet en del af 'den nationale arv', og vilkårene for fiskeriet bliver altafgørende i forhandlingerne med EU.

udkæmpet – og vundet – de tre såkaldte 'torskekrige' mod briterne.

Den første blev udkæmpet i 1958 da Island gik forrest i en udvidelse af sit havområde fra 3 til 12 sømil (godt 22 km). Det ville Storbritannien ikke finde sig i og sendte derfor krigsskibe til Island for at beskytte britiske trawlere i islandsk farvand. Konflikten endte uden de store sammenstød og med at 12 sømil grænsen blev normen for de fleste lande.

Den anden torskekrig var i 1972 hvor Island igen gik forrest med en udvidelse til 50 sømil. Igen sendte briterne krigsskibe, men den islandske kystvagtskibe havde taget et nyt hemmeligt våben i brug – en kæmpesaks der kunne klippe de britiske fisketrawl i stykker. Det kunne krigsskibe ikke gøre noget ved, og på FN's havretskonference, som begyndte i 1972, blev det klart at en 200 sømilegrænse ville være fremtiden. Alligevel kom det til endnu en sidste torskekrig i 1975 da Island udvidede sit havområde til 200 sømil.

Krigen blev alvorlig og var tæt på at koste dødsfald. Mindst 54 gange stødte engelske krigsskibe sammen med små islandske kystvagtskibe. 46 gange fik kystvagtens klippet britiske trawl over. Fredsaftalen blev indgået i Oslo 1. juni 1976, og de britiske trawlere fik seks måneders frist til at forlade de islandske fiskebanker.

Med et islandsk EU-medlemskab uden fiskeri-undtagelse vil de britiske trawlere kunne vende tilbage efter en flertalsbeslutning blandt EU's fiskeriministre. ♦

»Der er ikke nogen grundlæggende forskel mellem disse ejendomme og fiskeressourcerne inden for den eksklusive økonomiske zone. Er det rimeligt at forlange at et land som er afhængigt af fiskeriet, skal overlade forvaltningen af denne ressource til et organ der har vist sig ude af stand til at forvalte sine egne ressourcer? Atter og atter får vi at vide at det er prisen for medlemskab. Jeg vil gå så vidt som til at sige at EU's politik over for fiskerinationerne i Nordeuropa ligner nykolonialisme i denne henseende,« sagde Ásgrímsson.

Fiskeripolitik uden bæredygtighed

»Vi har set, hvordan EU's Ministerråd fastsætter en samlet tilladelig fangstmængde, der ligger højt over videnskabens råd.

Resultatet er overfiskeri. Virkningen er

at bæredygtigheden for mange bestande ligefrem trues,« fortsatte Ásgrímsson.

»Spørgsmålet om EU-medlemskab er vanskeligt for alle nordatlantiske lande. Grønland og Færøerne har som de første valgt at stå uden for EU. Island har aldrig søgt om medlemskab. Norge har ansøgt to gange, men ikke fået en aftale, som landet kunne acceptere.«

»Man kan sige, og det er mit eget synspunkt, at det var EU der afviste Norge. De gav Norge et tilbud landet kun kunne afslå,« sagde Ásgrímsson og henviste til EU's krav om kontrol over fiskeressourcerne.

Tre dramatiske torskekrige

Historisk har Island udkæmpet hårde slag for retten til egne fisk. Landet har ligefrem

Ansøgning på spinkelt mandat

Fire af fem partier i Altinget er imod islandsk EU-medlemskab. Gallup spår 60 procent nej tak ved en folkeafstemning. Alligevel har et snævert flertal besluttet at sende en ansøgning af sted.

REGERINGSKABALER. Da det islandske parlament, Altinget, den 16. juli 2009 vedtog at landet skulle søge ind i EU var det efter tre dages ophidset debat og med meget snævert flertal. 33 stemte for, 28 stemte imod ansøgningen, to undlod. Ud af de fem partier som sidder i det islandske parlament, er der egentlig kun ét som er tilhænger af medlemskab, nemlig Socialdemokratiet. Alligevel endte mindretallet med at få flertal.

Forklaringen skal søges i den ustabile regeringsituation.

Da den islandske økonomi kom i alvorlig krise, endte det også med den tidligere regerings afgang i januar 2009. Der blev udskrevet nyvalg til den 25. april 2009, som endte med et nederlag til det konservative selvstændighedsparti som blev gjort hovedansvarlig for den økonomiske krise efter 18 år ved magten.

Valget gav især fremgang til venstrefløjen og en ny borgerbevægelse. Socialdemokraterne gik også frem, og partiets leder Jóhanna Sigurðardóttir blev ny statsminister. Men der måtte vanskelige regeringsforhandlinger til inden hun kunne sætte sig på posten.

Skrøbelig regering

Socialdemokraterne har dannet regering med Venstrepartiet-De Grønne som er modstander af medlemskab. Når afstemningen om at ansøge om medlemskab blev til et ja, skyldtes det således mere hensynet til en stabil regering end egentlig overbevisning.

Regeringen er da også meget skrøbelig, og frustrationerne luftes offentligt. Kort før dette blads deadline gik en minister fra Venstrepartiet-De Grønne af med henvisning til trusler fra regeringspartneren.

EU-modstanderen Hjörtur Guttormsson vurderer at det slet ikke er sandsynligt at det nogen sinde kommer så vidt som til en medlemskabs-situation:

»Det er højst usandsynligt at det nogensinde når så langt at det ender med en tiltrædelsestraktat. Ansøgningen er afleveret under forkerte omstændigheder og falske forudsætninger,« siger Guttormsson.

»De tager en meget stor risiko ved at fremme den sag nu - jeg tror ikke de ved hvad de gør. Ansøgningen er spild af tid, og tiden er ikke moden. Det vil tidligst komme til realitetsforhandlinger i 2011, og der kan ske meget inden den tid. Vi kan have fået en regering som ikke engang står bag ansøgningen. Så jeg mener at man bør tage en vejledende folkeafstemning, og med den som alibi kan man trække ansøgningen tilbage uden at tabe ansigt i Bruxelles.«

61,5 procent nej

Udover regeringskabalene er meningsmålingerne heller ikke med hele vejen til Bruxelles. En Capacent Gallup-måling bestilt af det islandske industriråd og offentliggjort 15. september 2009 viste således større nej til medlemskab end nogensinde før. 61,5 procent ville stemme nej ved en folkeafstemning om medlemskab, og 38,5 procent ville stemme ja.

Ganske vist har der i en længere periode været flertal for at Island skal søge medlemskab, men det omfatter nogle som i meningsmålingen siger at de vil stemme nej ved den endelige afstemning.

Forklaringen er at nogle vælgere - trods deres skepsis over for resultatet - bakker op om at situationen må afklares, og at den kun kan blive det ved en formel ansøgning og efterfølgende forhandlinger.

I Capacent Gallup-målingen fra september 2009 er støtten til selve ansøgningen dog også forsvundet. 43,3 procent er utilfredse, mens 39,6 procent er tilfredse med at landet har sendt en ansøgning.

Et tilbagetog er ikke på tale

Et tilbagetog er Europabevægelsens for-

mand, Andrés Pétursson, dog ikke med på, og det store nej tror han heller ikke på:

»Meningsmålingen var taget lige i kølvandet på afslutningen af Icesave-skandalen (se side 16-17), og det gav mange negative bølger om EU. Jeg tror ikke meningsmålingen er reel, men den viser at vi som er fortalere for medlemskab, skal informere meget - for der er meget misinformation og falsk propaganda.«

»Vi skal have en informativ debat når vi har noget at diskutere, og det er når vi

33 stemte for, 28 stemte imod ansøgningen, to undlod. Ud af de fem partier som sidder i det islandske parlament, er der egentlig kun ét som er tilhængere af medlemskab.

61,5 procent ville stemme nej ved en folkeafstemning om medlemskab og 38,5 procent ville stemme ja.

har aftalen på bordet. Og trods alt er det på valgdagen det skal afgøres,« siger Andrés Pétursson, og henviser til erfaringerne fra den svenske medlemskabs-debat i første halvdel af 90'erne:

»Der var hele tiden flertal imod medlemskab, og den eneste dag, hvor der var flertal, var på selve afstemningsdagen.« ♦

Sådan stemte partierne i Altinget:

Det islandske parlament, Altinget, er verdens ældste, oprettet i år 930. Det har 63 medlemmer fra fem politiske partier.

Socialdemokraterne (Samfylkingin): Ja 20, Nej 0, Undlader 0
 Selvstændighedspartiet (Sjálfstæðisflokkur, konservative): Ja 1, Nej 14, Undlader 1
 Venstrepartiet-De Grønne (Vinstri hreyfingin – grænt framboð) Ja 8, Nej 5, Undlader 1
 Fremskridtspartiet (Framsóknarflokkur, socialliberale): Ja 3, Nej 6, Undlader 0
 Borgerbevægelsen (Hreyfingin, ny protestbevægelse): Ja 1, Nej 3, Undlader 0
 I alt: Ja 33, Nej 28, Undlader 2

Det klare JA

Andrés Pétursson, formand for Europabevægelsen:

»Jeg er en overbevist europæer – jeg mener det er den bedste måde at samarbejde på i Europa. Jeg tror at det vil blive godt for økonomien på Island. Fred og velstand i Europa er godt for Island.«

Foreningen Europabevægelsen har omkring 300 medlemmer og omfatter de mest idealistiske EU-tilhængere – specielt er der mange unge socialdemokrater, mens der ikke er ret mange fra Uafhængighedspartiet eller fra Venstrepartiet-DeGrønne.

»Jeg tænker at vi nok før en medlemskabsafstemning vil lave en paraply-organisation, og den vil vi blot være en del af,« siger Andrés Pétursson.

Det klare NEJ

Hjörtur Guttormsson, talsmand for Heimssyn:

»Min største grund til et nej er suverænitæt. Det handler om indflydelse på eget liv og på egne fisk. I EU vil vi have ekstremt lille mulighed for at få indflydelse på EU, vi vil for eksempel få samme antal medlemmer af EU-Parlamentet som Malta og det er nærmest ingenting. Hvis Islands regering beslutter noget forkert, kan vi tage stilling og vælte regeringen. Vi kan ikke gøre noget, når Kommissionen tager upopulære beslutninger.«

Foreningen Heimssyn (Udsyn, red.) har 1000-1500 medlemmer, oplyser Guttormsson.

»Vi er et samlingspunkt for samarbejde mellem de forskellige partipolitiske opfattelser.«

Ville euroen have

IceSave-skandalen

Icesave var en afdeling af den islandske Landsbanki som tilbød højt forrentede pensionsopsparinger i Storbritannien og Holland. Da Icesave i efteråret 2008

krakkede, havde de islandske opsparere deres indeståender garanteret af den islandske regering, mens 320.000 britiske og hollandske kunder mistede deres opsparing.

Storbritanniens Gordon Brown brugte helt utraditionelt EU's anti-terror regler til at indefryse alle islandske aktiver i Storbritannien og medvirkede dermed direkte til Islands krise. Holland sagde at man ville blokere for EU-medlemskab.

Island skal nu betale hvad der svarer til 27,5 milliarder danske kroner i erstatning til britiske og hollandske opsparere.

Islandsk økonomi voksede og voksede. Men så kom finanskrisen, bankerne gik fallit, Island næsten også, arbejdsløsheden steg, og flere islandske politikere og vælgere blev parate til at droppe den islandske krone.

KRONE ELLER EURO? I oktober 2009 kom den formelle afslutning på en af finanskrisens mere spektakulære sager, den islandske IceSave skandale. Den islandske regering har godkendt en aftale som reelt pålægger de islandske skatteydere at betale regningen for en islandsk banks krak i Storbritannien og Holland. 3.000 mennesker demonstrerede udenfor da parlamentet den 13. august tog hul på debatten. Kritikerne har omdøbt IceSave til IceSlave og sammenlignet med Versailles-traktaten fra 1919. Det var den der pålagde tyskerne så tunge krigsskadeerstatninger at traktaten beskyldes for at have medvirket til den krise og nedgang i 1920'ernes Tyskland som medvirkede til at bane vejen for Hitler.

Regeringen har ladet sig tryne af den britiske og hollandske regering, bare fordi den så gerne vil med i EU, siger kritikerne.

Offentlige nedskæringer på 30 procent

I aftalen fra juni 2009 endte det med at Island lånte en enorm sum, 5,5 milliarder dollar (27,5 milliarder danske kroner) af den britiske og hollandske regering til at betale kunderne i IceSave skandalen. Disse 27,5 milliarder kroner skal de 325.000 islændinge nu afdrage på – til en rente på 5,5 procent.

Det svarer til knap 85.000 danske kroner for hver islænding fra baby til olding. Statsminister Sigurdardottir har bebudet offentlige nedskæringer på 30 procent over de kommende tre år for at kunne betale IceSave-regningen.

34 politikere stemte ja, 15 nej og 14 undlod at stemme efter fire måneder med en af de mest voldsomme debatter i islandsk historie. I forhandlingerne blev tilføjet en maksimumsgrænse for de årlige

hjulpet?

betalinger, og en aftale om genforhandling hvis byrden bliver for stor.

Angreb på kronen

Islands økonomi er ikke længere kun fisk. Software, bioteknologi og turisme er på vej frem. Og så har landet adgang til masser af billig energi, takket være det varme vulkanske vand i undergrunden.

En stor del af væksten i de senere år kom dog fra banksektorens vækst efter at den blev privatiseret i begyndelsen af dette årtusinde. Bankerne udvidede kraftigt i udlandet, og de islandske forbrugere og virksomheder lånte penge i fremmed valuta.

De islandske bankers totale udlån var 10 gange så stort som nationalproduktet. Da finanskrisen kom, førte det til et voldsomt fald i kursen på den islandske krone. Historien endte med at de tre største banker gik fallit i slutningen af 2008.

Finanskollapset medførte et skift i holdningen til EU og euroen, og i Europa-bevægelsen mener formanden at meget ville have været bedre hvis landet havde haft euro i stedet for islandske kroner:

Umuligt at køre med ustabil valuta

»Euroen ville naturligvis ikke have hjulpet hvis vi havde fået den dagen før krisen.

Kritikerne har omdøbt IceSave til IceSlave og sammenlignet med Versailles-traktaten fra 1919

Men set over længere tid ville det have været bedre. Islandske erhvervsliv vil være bedre tjent med en stabil valuta. Eksportører skal kunne fortælle hvad ting koster, når de planlægger. De kan ikke leve i nu'et og lade eksporten afhænge af om kursen på islandske kroner nu er det ene eller andet,« siger Andrés Pétursson.

Argumentet om at devalueringen af den islandske krone har medvirket til at stabilisere landet afviser han som en løsning der er som at tisse i bukserne.

På nej-siden er opfattelsen den modsatte:

»Der er ingen beviser for at euroen ville have ændret noget i Island. Også EU-lande som f.eks. Irland klarer sig meget dårligt. Euroen forhindrede ikke Irlands økonomiske krise. Tværtimod hindrer den høje værdi af euroen den irske eksport,« siger talsmand for EU-modstanderne i foreningen Heimssyn, Hjörtur Guttormsson.

Hurtigere igennem krisen

»Havde Island været med i euroen, ville vi ikke kunne indføre restriktioner på kapitalbevægelser, som vi gjorde. Og fordi vi har kunnet justere valutakursen på den islandske krone, har det hjulpet os til at komme hurtigere igennem krisen.«

»Selvfølgelig er den islandske krone en lille valuta og dermed sårbar og med tendens til at være ustabil. Men valutastabilitet er ikke alt. Hvis ikke kursen kan svinge, får du svingninger andre steder, for eksempel på arbejdsmarkedet i form af stor arbejdsløshed,« siger Guttormsson.

Landets tidligere statsminister, Geir Haarde (Selvstændighedspartiet), som også er imod EU- og euro-medlemskab, har henvist til Letland som eksempel. Det baltiske land er medlem af 'euroens venteværelse' ERM2-samarbejdet og har bundet sin valuta *lat* til euroen.

Landet har været tæt på at gå bankerot under finanskrisen, nationalproduktet (BNP) ventes at falde op imod 18 procent i 2009. For Irlands vedkommende ventes et fald i BNP på 10,75-12 procent, mens det tilsvarende for Island kun er 10 procent. ♦

Statsminister Sigurdardóttir har bebudet offentlige nedskæringer på 30 procent over de kommende tre år for at kunne betale IceSave-regningen.

Uttidig indblanding

EU-Kommissionen overskred sine beføjelser og blandede sig utidigt i den irske folkeafstemning på en måde som skulle få vælgerne til at stemme ja. Den anklage kommer fra den irske nej-side. Kritikken går blandt andet på:

- Få uger før afstemningen bekendtgjorde Kommissionens formand José Manuel Barroso at Kommissionen havde bevilget over 100 millioner kroner fra EU's Globaliseringsfond til arbejdsløse i byen Limerick hvor 2.000 ansatte er fyret af it-koncernen Dell.
- Antonio Tajani, EU's transportkommissær, var med som gæst da Ryanair fløj over landet i en Boeing 737 med reklameteksten Vote Yes for Europe.
- Kommissionen indrykkede et 16 siders tillæg med reklame for Lissabon-traktaten i de største søndagsaviser en uge før folkeafstemningen.

Irere turde ikke stemme nej

Over to tredjedele af vælgerne stemte ja. Frygt for øget arbejdsløshed og skærpet økonomisk krise fik mange til at flytte deres kryds til JA.

FOLKEAFSTEMNING. Der var slet ingen tvivl efter den 2. oktober, da resultatet af den anden folkeafstemning om Lissabon-traktaten lå fast. 67,13 procent sagde ja, 32,87 procent sagde nej. Kun i to af de 43 valgkredse var der nej-flertal.

Valgdeltagelsen blev 58 procent, noget højere end ved den første folkeafstemning i juni 2008. Dengang mødte 53,13 procent af vælgerne frem til valglokalerne.

»Jeg er meget glad for resultatet, tak Irland«, lød det fra EU-Kommissionens formand José Manuel Barroso i en første kommentar fra Bruxelles.

Skræmmekampagne

I den første folkeafstemning blev Lissabon-traktaten forkastet med 53,4 procent mod 46,6. I den anden folkeafstemning mistede nej-siden næsten en tredjedel, helt præcist 267.809 stemmer. Den økonomiske krise ramte Irland med fuld kraft mellem de to folkeafstemninger. Landets BNP faldt med tre procent i løbet af 2008 (sammenlignet

med en fremgang på seks procent i 2007). Arbejdsløsheden er på vej til at nå over 14 procent, og budgetunderskuddet er vokset til næsten 13 procent af landets BNP.

Patricia McKenna, forkvinde i Peoples Movement, den irske folkebevægelse mod EU, mener at ja-siden har udnyttet den økonomiske krise til at skræmme folk til at ændre mening og stemme ja til Lissabon-traktaten: Arbejdsløsheden ville vokse. Udenlandske investorer ville trække sig ud. Regeringen ville stå i en svækket forhandlingsposition. Irland ville blive lagt på is og måske tvunget til at forlade EU.

»Folk stemte ikke for Lissabon-traktaten, men for jobs, stabilitet og økonomisk genopretning,« siger Patricia McKenna.

Meningsmåling

Hendes vurdering er på linje med en undersøgelse som EU-Kommissionen fik lavet efter folkeafstemningen. 2.000 personer blev i en telefonisk meningsmåling spurgt hvorfor de stemte som de gjorde.

33 procent af dem der stemte ja, mente at traktaten ville gavne økonomien. I 2008 var det kun 9 procent som havde den begrundelse.

Næsten en tredjedel af nej-sigerne (30 procent) sagde at de stemte nej for at holde fast i den irske identitet, mens en femtedel sagde at de stemte imod traktaten, fordi de ikke tror på politikerne.

Den højeste andel af nej-stemmer kom fra aldersgruppen 18-24 år. Mindst opbakning til traktaten var der blandt studenter og ufaglærte. Blandt kvinder var andelen af ja-stemmer vokset fra 42 til 64 procent. Både unge og kvinder har været en bevidst målgruppe fra ja-kampagnen siden den første afstemning. ♦

Nej-kampagnen beskyldte Lissabon-traktaten for at føre til et 'kapløb mod bunden' som underminerer faglige rettigheder, mens ja-siden advarer mod at blive »narret af løgnene« om en timeløn på kun 1,84 euro.

Der kommer ikke flere nye traktater

Målet er nået. Lissabon bliver den sidste by som lægger navn til en EU-traktat.

Analyse

af Staffan Dahllöf,
journalist

DEN SIDSTE. Der var Paris-traktaten (kul- og stålunionen), Rom-traktaten, Luxembourg-traktaten (Fællesakten), Maastricht-traktaten, Amsterdam-traktaten, Nice-traktaten og – når eller hvis Tjekkiet præsident skriver under – Lissabon-traktaten. Men af to grunde bliver det efter alt at dømme den sidste traktat.

Den ene grund er at der ikke længere er så meget mere at ændre hvis man går ud fra at forfatningstraktaten – den som blev forkastet af vælgerne i Holland og Frankrig – var en slags endemål for hvordan samarbejdet skal organiseres.

Lissabon-traktaten er ganske vist ikke en fuldstændig kopi af forfatningen. Den er mere rodet, sværere at læse og mindre højtidelig.

Også med hensyn til indholdet er der forskelle:

- Alle medlemslande vil fortsat have en kommissær.
- Nye afstemningsregler indføres ikke i år, men først i 2014, eventuelt først i 2017.
- De nationale parlamenter får en længere frist til at reagere hvis de ønsker at bremse uønskede forslag fra Kommissionen.
- Polen og Storbritannien får en slags undtagelse fra Charteret om grundlæggende rettigheder. Muligvis vil det også komme til at gælde for Tjekkiet, og i så tilfælde måske også Slovakiet. Det er uklart i skrivende stund.

Men de vigtigste nye ting fra forfatningen er taget med i Lissabon-traktaten:

- Magtbalancen forskydes til fordel for de største lande.
- Kvalificeret flertal bliver det normale for al lovgivning i EU. Den 'tredje søjle' med vetoet i politimæssige og retlige forhold forsvinder.
- EU-Parlamentet får større indflydelse, blandt andet over landbrugspolitikken.
- Charteret om grundlæggende rettigheder får samme gyldighed som i forfatningen, selv om det nu optræder som et bilag.
- EU får en fast topmødeformand ('præsident') og en høj repræsentant ('udenrigsminister').

Den anden grund til at Lissabon-traktaten ikke bliver erstattet af en ny traktat, er at ændringer for fremtiden kan ske uden at ophæve og omskrive den gældende traktat. Stats- og regeringslederne kan, så længe de er enige, ændre i teksten og afskaffe de tilbageværende krav om enstemmighed, bare det ikke giver EU nye beføjelser.

Denne forenkede revisionsprocedure (de såkaldte passereller – fransk for gangbroer) bliver mulig på alle områder, bortset fra et: militære og forsvarspolitiske beslutninger.

Behovet for en ny traktat efter Lissabon vil derfor først opstå den dag hvor nogen vil gøre det muligt at tage flertalsbeslutninger om at gå i krig, eller for eksempel at indføre direkte EU-skatter.

Og ikke meget taler for at det vil ske i en overskuelig fremtid.

Panik i den tyske lejr

Lissabon-traktatens fortalere kunne ånde lettet op da Tyskland som tredjesidste land godkendte Traktaten. Forud var gået et nederlag ved landets forfatningsdomstol og et heftigt opgør i det tyske parlament om dommens og traktatens rækkevidde.

TRAKTAT-FORBEHOLD. I den tyske forfatning har man fastlagt at landet har en *forfatningsdomstol*, hvis opgave det er at vogte over grundloven hvis lovgiverne måtte finde på at foretage sig ting der er i strid med grundloven.

Den 30. juni fældede dommerne Lissabon-traktaten. Eller rettere var de høje dommere med stemmerne 8-0 helt enige om at underkende den tyske lovgivning som tillader landet at godkende Lissabon-traktaten.

Regeringen ærgrede sig. Det var vigtigt at få Tysklands godkendelse på plads før de irske vælgere skulle stemme en gang til om Traktaten den 2. oktober.

Loven som dommerne underkendte,

bar titlen *Lov om uddybelse og styrkelse af rettigheder for forbundsdag og forbundsråd*. Det var en falsk varebetegnelse, mente klagerne, som var venstrefløjsspartiet Die Linke og den borgerlige politiker Peter Gauweiler, der handlede alene og imod sin egen regering.

Dommerne mente at det reelle indhold var det modsatte, nemlig at Lissabon-traktaten svækkede og indskrænkede indflydelsen for tyske demokratiske organer.

EU-Parlament garanterer ikke demokrati

Ganske vist var selve Traktaten grundlæggende ikke i strid med den tyske forfatning.

Men da der ikke findes et Europas Forenede Stater med et fælles folk, er EU stadig et samarbejde hvis demokratiske grundlag udgøres af de enkelte medlemslandes befolkninger, sagde Domstolen. Og da man ikke kan anse EU's institutioner for at garantere folkets demokratiske rettigheder, er det grundlæggende den tyske regering som skal stå inde for at tyskere får deres ret til demokratisk indflydelse

CSU's 14 krav

Få dage efter at den tyske forfatningsdomstol krævede ændringer i de tyske tiltrædelseslove til Lissabon-traktaten, fremlagde det tyske parti CSU et papir med 14 punkter som udgjorde grundlaget for forhandlingerne mellem de tyske partier. Papiret er her oversat og stærkt forkortet af NOTAT, og kilder i CSU har bidraget med en status over om punkterne anses for imødekommet.

Ved omtale af Regeringen menes den tyske regering, med Domstolen menes den tyske forfatningsdomstol og med Parlamentet menes begge det tyske parlaments to kamre, Forbundsdagen og Forbundsrådet (hvor delstaterne sidder).

- ✓ (1) På mange områder er der passereller som tillader at man kan gå over til flertalsafgørelser og dermed afskaffe vetoen. Her kræver Domstolen at Parlamentet skal beslutte det, før regeringen kan tilslutte sig i Bruxelles.
- ✓ (2) Reglerne om forstærket samarbejde (fleksibilitetsbestemmelser) kan også anvendes på områder hvor EU egentlig ikke har nogen kompetence. Her bør parlamentet vedtage en lov i forvejen.
- ✓ (3) Den såkaldte nødbremse hvor et land – som er blevet nedstemt, men finder sagen af vigtig national interesse – kan tage sagen op på et EU-topmøde, giver alene regeringerne

denne ret. Domstolen kræver at parlamentet også kan pålægge den tyske regering at bruge nødbremsen.

- ✓ (4) Internationale handelsaftaler f.eks. i WTO skal fremover alene kunne indgås af EU på vegne af medlemsstaterne. Lovgivningen skal forpligte regeringen til tidligt og omfattende at informere parlamentet om forhandlingspositionerne.
- ✓ (5) Den "forenklede revisionsprocedure" ved traktatændringer (ofte omtalt som *passerellen* i bestemt form, red.) bør Tyskland kun tilslutte sig efter en forudgående national lov.
- ✓ (6) Ifølge Domstolen garanterer de nuværende regler hverken juridisk eller indholdsmæssigt et tilstrækkeligt samarbejde mellem regering og parlament om EU-lovgivningen. Klare regler ønskes.
- ✓ (7) Hidtil har regeringen alene kunnet beslutte sig for nye traktatforhandlinger, optagelse af udvidelsesforhandlinger med nye lande, eller godkendelse af de løbende forhandlinger med kommende medlemslande. Parlamentet bør vedtage en lov, før regeringen kan give sin godkendelse.
- ✓ (8) EU får nye beføjelser til at regulere forsyningspligtigheder (det offentlige pligt til at forsyne borgere med vand, varme,

Kansler Angela Merkel måtte til Bayern og forhandle med partiet CSU om håndteringen af forfatningsdomstolens dom om Lissabon-traktaten. På partiets sommergruppemøde på klosteret Banz, 14 dage efter dommen, informeres pressen af kansler Angela Merkel og CSU's ledere.

tilgodeset, mener dommerne. Det var samtidig en hidtil uhørt klar og utvetydig kritik af EU-Parlamentets mangler, som Lissabon-traktatens fortalere ellers argumenterer kraftigt for er en garant for 'mere demokrati' i Traktaten.

Så langt så godt, men hvordan skal man så sikre i praksis at de tyske demokratiske organer får indflydelse?

Det overlod dommerne til politikerne

i Berlin. Hvor man så diskuterede højlydt i tre måneder.

Indre uro i regeringen

Peter Gauweilers CSU smedede hurtigt. Partiet udarbejdede et arbejdsrapport med 14 punkter hvor man kunne styrke de tyske demokratiske organer i EU-sagerne. Til regeringspartneren CDU og kansler Angela Merkels store irritation, og til

endnu større irritation for partneren i den store regeringskoalition, socialdemokraterne i SPD.

Merkel ville helst have haft godkendt Traktaten uden forbehold - og det store flertal i parlamentet havde da også uden at blinke godkendt den følgelov, som forfatningsdomstolen senere underkendte.

Der var også tidspres. Ganske vist ville det næppe være en sag som ville blive særlig stor og vigtig i valgkampen forud for det tyske forbundsvalg den 27. september, men de to søsterpartier CDU/CSU havde dog fælles interesse i at få det pakket sammen og gemt af vejen inden

fortsættes næste side...

renovation osv.). Det er et følsomt område hvor der skal være respekt for den kommunale selvforvaltning. Derfor bør regeringen, før den tilslutter sig en EU-lovgivning, skaffe sig flertal i Parlamentet.

✓ X (9) Godkendelsen af Lissabon-Traktaten bør kun ske i overensstemmelse med Domstolens afgørelse. Det betyder at den tyske tiltrædelseslov gøres EU bekendt ved at medsende tiltrædelseslovene sammen med godkendelsen.

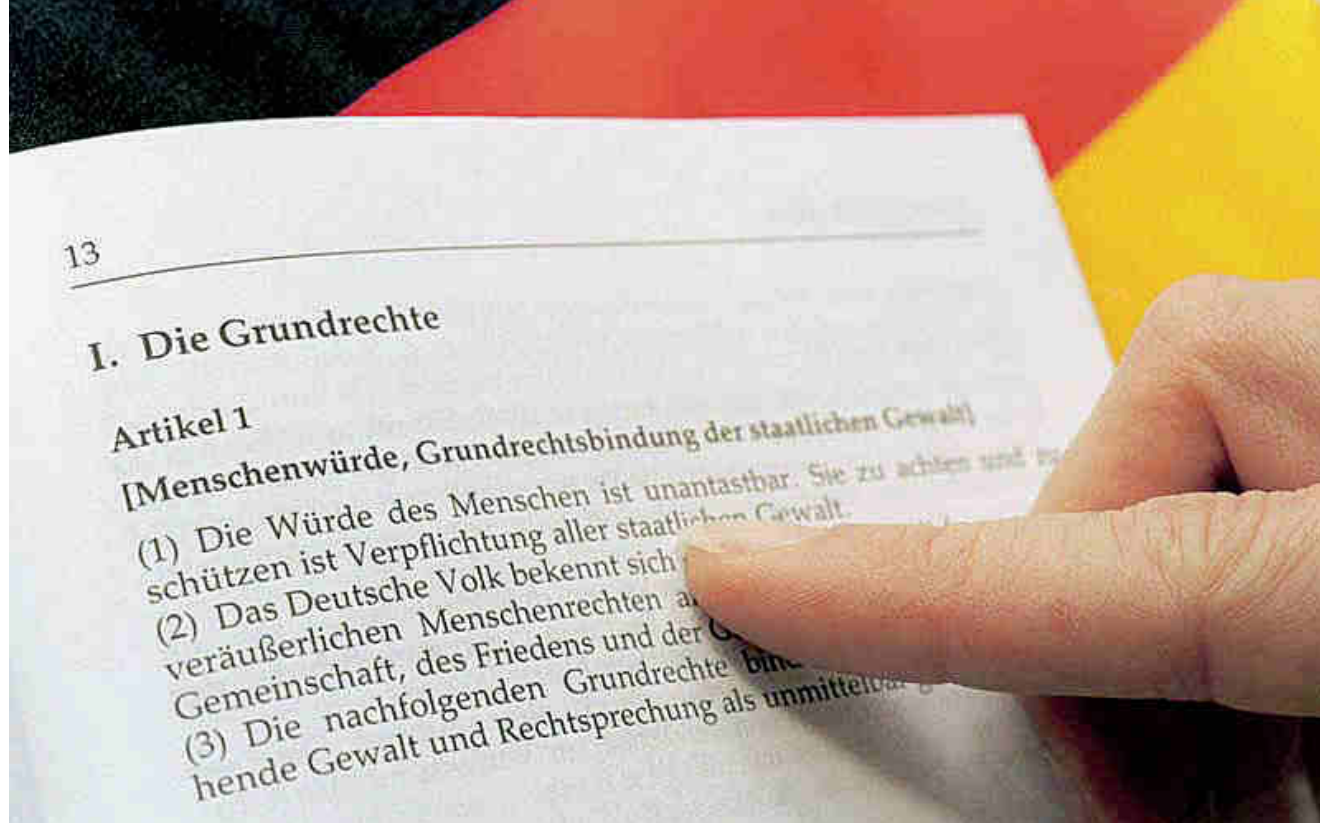
✓ X (10) Regeringen har, før den forhandler i Bruxelles, kun skullet »tage hensyn til« det tyske parlament. Vi ønsker en egentlig mandatgivning som i Østrig og Danmark.

? (11) (ikke forhandlet) Når regeringen forhandler i Rådet om forslag der vedrører områder som i Tyskland hører under de enkelte delstater, har det hidtil været usikkert hvor meget regeringen skulle tage hensyn til holdningen i forbundsrådet (delstaternes repræsentation i parlamentet). Det skal gøres klart at forbundsrådets afgørelse på disse områder er bindende for regeringen.

X (12) Vi vil med folkeafstemninger inddrage borgerne i flere afgørelser om Europas fremtid. Det skal ske når beføjelser overdrages fra medlemslandene til EU, eller ved udvidelse af EU med nye medlemslande.

✓ X (13) Domstolen finder det "tænkeligt" at der skal skabes en ny kompetencedomstol som overvåger om EU-love og institutioner holder sig til deres kompetence og til nærhedsprincippet. Vi foreslår et sådant organ oprettet, og at de klageberettigede bliver regering, delstater og en fjerdedel af forbundsdagens medlemmer.

X (14) Før hver ny indgåelse af en international traktat, skal der være en procedure som sikrer at indgåelsen sker i overensstemmelse med de hidtidige domme ved forfatningsdomstolen. Det skal forhindre hændelsesforløb som for Lissabon-traktaten, hvor man i første omgang godkendte Traktaten på et ulovligt grundlag.

Ændringer af den tyske grundlov var nødvendige for at kunne godkende Lissabon-traktaten.

valget. Ud over hensynet til regeringens indre liv, var der hensynet til Irlands omfatning om Traktaten den 2. oktober.

Gik i kloster i Bayern

Allerede to uger efter dommen mødtes Angela Merkel med hele ledelsen af CSU på klosteret Banz i Bayern. Angela Merckels bagland talte med bekymring om lammelse af EU og ingen handlefrihed til regeringen.

Til gengæld blev hun mindet om at CDU/CSU allerede i januar 2005 – da partierne var i opposition – fremlagde et lovforslag »om udvidelse af forbundsda-gens medvirken i EU-sager«. Lovforslagets underskriver var oppositionens daværende leder, Angela Merkel.

Mødet i Banz endte med at der blev nedsat en intern arbejdsgruppe og fastlagt en hastekøreplan for at bearbejde nye til-trædelseslove i løbet af parlamentets sommerferie i august.

Slagplanen skulle ende med en vedtagelse den 4. september, godkendelse i Forbundsrådet den 18. september – og herefter kunne præsidenten Horst Köhler underskrive og sende Tysklands godkendelse.

Fire nye love vedtaget

Forbundsda-gens Europaudvalg holdt den 26.-27. august en stor eksperthøring og de langvarige forhandlinger i Europaudvalget bar præg af stor strid og til tider kaos. Og i kulissen truede delstaterne med at fremsætte deres eget lovforslag om medbestemmelse, hvis ikke der kom skred i forhandlingerne.

Medlemmer fra CSU og Die Linke

forsøgte at skærpe kravene. En alliance der fik den socialdemokratiske ordfører Thomas Oppermann til at tale om en ”anti-europæisk alliance i yderkanten af det tyske parlament”. Gauweilers kommentar hertil var at »det er bedre at forsvare grundloven med outsiders end at bryde loven sammen med folkepartier.«

Partierne CDU, SPD, liberale FDP og De Grønne forsøgte at udvande de nye regler. Et galehus, kommenterede SPD-ordføreren.

Specielt kravet om at den tyske godkendelse kun kunne ske under forbehold af dommen, var SPD imod, fordi partiet frygter at det kunne være en bremse på den videre integration i EU.

Ekstraordinært møde

Hele Parlamentet blev ekstraordinært indkaldt til den 4. september for at stemme lovene igennem. De nåede det således lige på det allersidste møde i den gamle parlamentsperiode.

I alt fire følgelove blev det til:

- * Lov om samarbejde mellem forbundsstat og delstaterne i EU-sager.
- * Lov om samarbejde mellem regering og parlament i EU-sager.
- * Ændringer af den tyske grundlov for at kunne godkende Lissabon-traktaten.
- * Lov om udvidelse og styrkelse af forbundsda-gens og forbundsra-dets rettigheder i EU-sager.

Fredag den 4. september vedtog forbundsda-gen de fire love med 446 stemmer for, og 46 stemmer imod, stemmerne fra partiet Die Linke. De øvrige partier – De Grønne, socialdemokrater i SPD, liberale i FDP og CDU/CSU – stemte for.

De fire nye love tager det fornødne hensyn til dommen fra forfatningsdomstolen, men heller ikke meget mere.

Regeringen i kort snor

Den gennemgående tråd er langt langt klarere regler for hvordan den tyske regering fremover skal samarbejde med det tyske parlament om EU-sager. Eller med andre ord hvordan parlamentet fremover kan få mere indflydelse på den tyske linje i Bruxelles.

Også delstaterne skal fremover tale mere med i EU-sager. Ved alle sager som vedrører delstaternes kompetence, kan delstaterne lige så vel som parlamentet komme med forslag til regeringen.

Når det gælder internationale handelsaftaler, skal regeringen informere langt bedre. Resultatet kunne have været bedre, mener CSU, men regner dog de fleste af sine 14 punkter for imødekommet helt eller delvist (se artiklen om CSU's 14 punkter side 20-21).

Selv om CSU's egen status er overvejende positiv, udlagde særligt SPD teksten i modsat retning. Ordføreren Thomas Oppenheim jublede over afvisningen af kravet om folkeafstemninger, kravet om at Traktaten kun kan godkendes i overensstemmelse med forfatningsdomstolens forståelse, og kravet om et nyt organ til kompetenceovervågning.

Resultatet blev at man afstod fra at formulere noget juridisk bindende, men at der nu står at Tyskland blot skal meddele de andre lande den tyske position.

Det har Angela Merkel således nævnt ved det seneste EU-topmøde i oktober. ♦

Hans klage til forfatningsdomstolen forsinkede Lissabontraktaten i over et år i Tyskland. Parlamentet måtte ændre i sine tiltrædelseslove efter dommen den 30. juni. Det vil få mange følger fremover, siger Dr. Peter Gauweiler i denne samtale med NOTAT.

»Hele melodien er ændret«

FRA MÜNCHEN TIL BRUXELLES. Fra Bayerns hovedstad München er der kun en smule længere til Bruxelles end til Berlin. Det er det som ligger i baghovedet på den bayerske politiker Dr. Peter Gauweiler. Han er advokat i München, medlem af partiet Kristelig-Social Union, CSU, der er Bayerns regionale version af det parti som i resten af Tyskland hedder CDU. Det er ikke noget sammenligneligt parti, i mange år kendt som mere højreorienteret udadtil da det blev ledet af Franz-Josef Strauss, men også et socialt folkeparti som typisk samler mindst 50 procent af stemmerne rundt om i Bayerns kommuner.

»Management neoliberalisme er ikke vores koncept,« som Peter Gauweiler udtrykker det.

Han stod som en ensom ulv for at indklage Lissabontraktaten til den tyske forfatningsdomstol i Karlsruhe, mens hele venstrefløjenspartiet Die Linke stod bag den anden klage.

Gauweiler jubede da han den 30. juni sad bænket på tilhørerpladserne ved forfatningsdomstolens hovedkvarter i Karlsruhe.

»Hvis der var øl her, ville jeg give en omgang,« citeres han for at have hvisket, da de

høje dommere udtalte hans livs største sejr, mens den tyske udenrigsminister sad som forstenet og påhørte dommerne indskrænke ministrenes råderum: Tyskland kunne ikke godkende Lissabontraktaten uden at indføre mere kontrol med EU og regeringen. Peter Gauweiler glæder sig over hvad der foreløbig er kommet ud af det.

Hvad er den største sejr for dig?

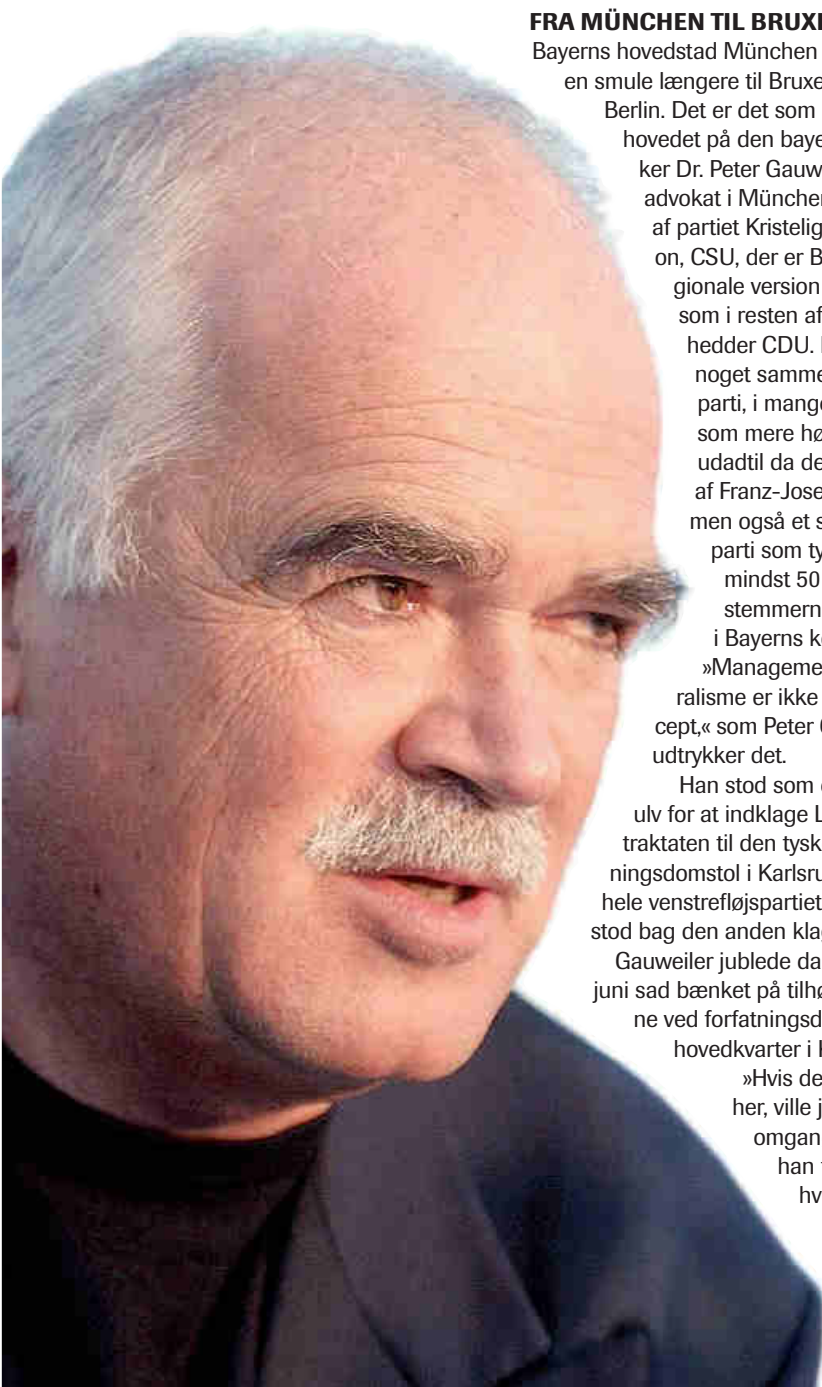
»Den største succes er idéen om en retsstat. Det drejer sig ikke om suveræniteten, men om frihed: Mennesker har i hundreder af år kæmpet for at kunne indvælge en regering og at kunne afsætte den igen. Til en retsstat hører også uafhængige domstole, og at det er muligt for folk at kunne få regeringen i tale,« siger Gauweiler.

»Vi er for idéen om det europæiske samarbejde, ja intet fornuftigt menneske kan vel modsætte sig idéen. Men netop frihed og retsstatlige principper er truet af en centralistisk udvikling af den Europæiske Union. Denne kritik af centralismen finder man i alle europæiske lande. Den centralistiske udvikling af Unionen skal have en stærk modvægt - lige meget om det er i Danmark, Italien eller Tyskland.«

Hvilke konkrete forbedringer er der kommet ud af at parlamentet måtte ændre tiltrædelseslovene til Lissabontraktaten?

»Det har bidraget til klarhed om hvad EU kan og hvad EU ikke må. Det mest graverende demokrati-problem i Lissabon-

fortsættes næste side...

traktaten er de såkaldte passereller. Det var en kastration af parlamenterne at statscheferne kunne sidde i Bruxelles og lave om på den Europæiske Union uden at spørge nogen som helst steder. Det er nu blevet umuligt, nu skal regeringen under alle omstændigheder gå til parlamentet, og parlamentet er tvunget til at beskæftige sig med det.«

»Det er en ændring af hele melodien,« konkluderer Gauweiler.

»Hvis der var øl her, ville jeg give en omgang.«

»Forbundsdagen har fået nye beføjelser og lige så Forbundsrådet (delstaternes repræsentation, red.). Gennem Dommen af 30. juni er det også klart at hvis man ønsker en forbundsstat, et United States of Europe, så skal tyskerne have en folkeafstemning. EU skal nemlig fortsat hvile på princippet om at man overfører enkeltområder til EU. Samtidig rækker EU's demokratiske struktur ikke, den demokratiske legitimitet er ikke tilstrækkelig, også derfor skal tyngdepunktet stadig ligge i de enkelte stater. Dette bedømmer Karlsruhe-domstolen dog Lissabon-traktaten til at være i overensstemmelse med.«

Har parlamentet reelt vundet meget når de tyske ministre fortsat ikke skal have noget mandat før de forhandler i EU?

»Vi ville egentlig gerne have en mandatgivning som i Østrig og i Danmark, det kom vi ikke igennem med, og det forlangte Karlsruhe-domstolen heller ikke. Det er dog heller ikke så slemt, på mange områder skal man også give regeringerne et spillerum. Men gennem dommen kan man nu se hvor grænsen går for at overføre beføjelser til EU.«

Hvad er det største nederlag?

»Vi ønskede også folkeafstemninger ved fremtidige overførsler af beslutningsområder til EU og ved udvidelser af EU. Det kunne vi ikke komme igennem med. Men herregud - det hele foregik i august i par-

lamentets sommerferie, og vi har i Tyskland i 30 år diskuteret folkeafstemninger, så kan vi ikke få det igennem på fire dage. Til gengæld har vi også taget ønsket med til regeringsforhandlingerne i disse dage (oktober 2009, men det kom ikke med, red.)«

Hvordan vil EU mærke konsekvenserne af den tyske dom?

»Det vil jeg ikke gøre mig til ekspert i. Jeg er ikke Europa-politiker, jeg er regionalpolitiker. Jeg sidder ganske vist i Forbunds-dagens udenrigsudvalg, men jeg sidder i lige så høj grad i kulturudvalget - hvor jeg i øvrigt er stolt af at have været med til at redde det tyske bibliotek i København, hvor allerede H.C. Andersen sad og studerede. Biblioteket koster mindre end én dag for den tyske hær i Afghanistan.«

»Mit tema er centralismen, jeg går ind for at småt er godt. Jeg ville også gerne have mere indflydelse til Bayern, og jeg er misundelig på danskerne fordi de har en lille stat. I min verden er Berlin lige så langt væk som Bruxelles.«

»Hvis verden ikke skal gå under i kaos, så skal vi som modvægt til globaliseringen også bygge på det lokale og regionale. Borgernes engagement har det meget bedre i det lokale, ellers ender vi som en flok myrer der bevidstløs marcherer i takt.« ♦

»Frihed og retsstatlige principper er truet af en centralistisk udvikling af den Europæiske Union.«

Vil repar

EU vil oprette en ny fond til at finansiere udviklingsprojekter, men i Latinamerika er der udbredt skepsis. »Mere til fordel for europæisk erhvervsliv end for folk i Latinamerika,« siger tidligere økonomiminister.

ere forholdet til Latinamerika

Forhandlinger mellem EU og latinamerikanske lande er brudt sammen, samtidig med at venstreorienterede regeringer med Venezuela, Bolivia og Ecuador i spidsen har taget skridt til et tættere regionalt samarbejde. Her den bolivianske præsident Evo Morales.

SAMARBEJDSAFTALE. EU-Kommissionen fremlagde den 30. september en ny strategi, som skal styrke det strategiske partnerskab mellem EU og Latinamerika. Det er et oplæg til næste topmøde mellem EU og Latinamerika/Caribien som skal holdes i Spanien i foråret 2010.

Udspillet kom på 10-årsdagen for den første partnerskabsaftale mellem de to regioner, og ifølge udenrigskommissær Benita Ferrero-Waldner, er der nu lagt op til at »styrke vores veletablerede og velfungerende forbindelser yderligere.«

Helt velfungerende er samarbejdet imidlertid langt fra.

Ifølge lektor Jan Gustavsson, som underviser i latinamerikanske forhold på Copenhagen Business School, er det aldrig lykkedes EU for alvor at styrke de politiske og økonomiske bånd i forholdet til Latinamerika.

»Især efter 2001 mistede Bush-regeringen interessen, og venstredrejningen i flere latinamerikanske lande betød at forholdet til USA ændrede sig grundlæggende, men EU har ikke formået at fylde tomrummet ud,« siger han.

I stedet har de latinamerikanske lande forsøgt at skabe et tættere forhold indbyrdes, ligesom samarbejdet med Rusland, Kina og Indien er øget.

»Der er et potentiale som man ikke helt har opfyldt, blandt andet på grund af EU's problemer med sin egen udvidelse. Jeg tror at der er muligheder, især måske med de moderate lande som Chile og Brasilien. Brasilien er den økonomiske sværvægter og samarbejder en del med Frankrig. For nylig lavede man en stor økonomisk aftale om køb af militærfly. Dertil kommer spørgsmål om naturressourcer og klimadebatten hvor EU kan

have interesse i samarbejde,« siger Jan Gustavsson.

Investeringspotentiale

Den vigtigste nyhed fra EU er forslaget om at oprette en latinamerikansk investeringsfacilitet (LAIF). Tanken er at den skal fungere som løftestang til at finansiere projekter inden for energi, transport, miljø og social samhørighed, efter samme retningslinjer som EU's naboskabsfonde til støtte for nabolande syd og øst for EU's grænser.

»Nogle af de latinamerikanske økonomier er ved at få et internationalt potentiale, og lande som Brasilien, Argentina, Chile og Mexico er interessante for EU at investere i,« siger Latinamerika-ekspert, adjunkt Ken Henriksen fra Århus Universitet.

fortsættes næste side...

Latinamerikanske ledere besluttede i december 2007 at oprette en regional udviklingsbank – Banco del Sur. Det regionale samarbejde er prioriteret højere end forbindelserne til EU og USA.

EU-Kommissionen foreslår også at oprette et sekretariat til at forberede topmøder og fastholde dialogen mellem møderne.

»Ved at arbejde sammen kan vi bedre bidrage direkte til fred og stabilitet i regionen og til at udvikle den yderligere ved at skabe større social samhørighed, forbedre den demokratiske regeringsførelse og øge den regionale integration,« sagde Benita Ferrero-Waldner ved præsentationen af Kommissionens udspil.

Det glade budskab kan dog ikke skjule, at der er kommet mange ridser i lakken i forholdet mellem Latinamerika og EU, som er den største donor af udviklingsbi-stand til regionen.

Venstredrejning

Siden 1999 er det politiske pendul svinget kraftigt til venstre i Latinamerika. I særdeleshed har folkevalgte regeringer i Bolivia, Venezuela, og Ecuador gennemført økonomiske reformer, som har styrket den statslige sektor og begrænset udenlandske firmaers indflydelse og ejendomsret. De har samtidig stået i spidsen for et tættere regionalt samarbejde, som ikke nødvendigvis er på de præmisser, som EU ønsker.

Uenighederne kom klart for dagen, da forhandlingerne om en ny associeringsaftale mellem EU og Andes-fællesskabet (Peru, Colombia, Ecuador og Chile) brød sammen sidste år. Bolivia og Ecuador trak sig ud, fordi EU efter deres mening krævede indrømmelser som ville under-

grave den hjemlige industri. I starten af 2009 besluttede EU så at gennemføre en hurtig bilateral forhandling med Chile og Colombia.

Forhandlinger om en associeringsaftale med Mercosur – Brasilien, Argentina, Paraguay og Uruguay – har også været lagt på is siden 2004, og forhandlinger med Mellemamerika gik i stå denne sommer efter kuppet i Honduras.

Underminerer regional integration

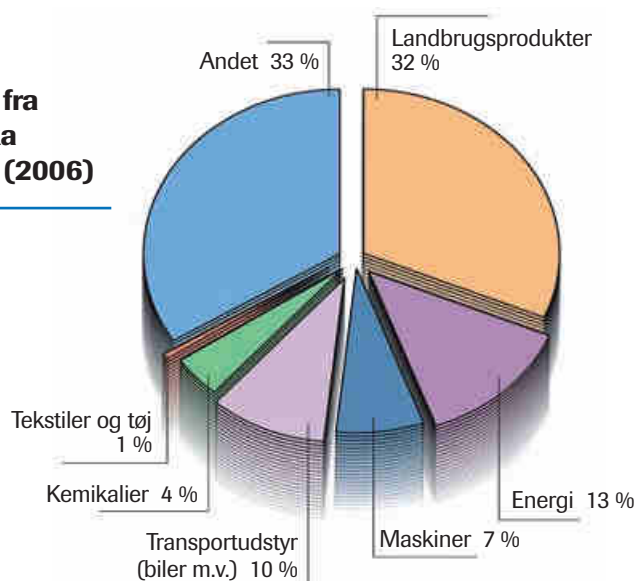
EU's erklærede formål er at styrke den regionale integration i Latinamerika. Men som forhandlingerne med de fire Andeslande viste, så har EU's forhandlingsposition i praksis undermineret integrationsbestrebelseerne.

Det mener tre mexicanske forfattere bag rapporten EU – bannerfører for regional integration i Latinamerika, retorik eller realitet? Som udkom i april 2009. Konklusionen er at EU's interesser i praksis ligger i at gøde jorden for senere at forhandle med regionale blokke (snarere end enkelte lande), og på den måde få større adgang til store markeder for varer og tjenester. Desuden hævder de at associeringsaftaler med EU bliver en spændetrøje som vil skabe frustration og bremse bestrebelseerne for en ny model for regional integration i Latinamerika.

Kritikken bakkedes op af Ecuadors tidligere økonomiminister Pedro Paez Pérez, som også er medlem af FN's rådgivningsgruppe om den globale finanskrisen.

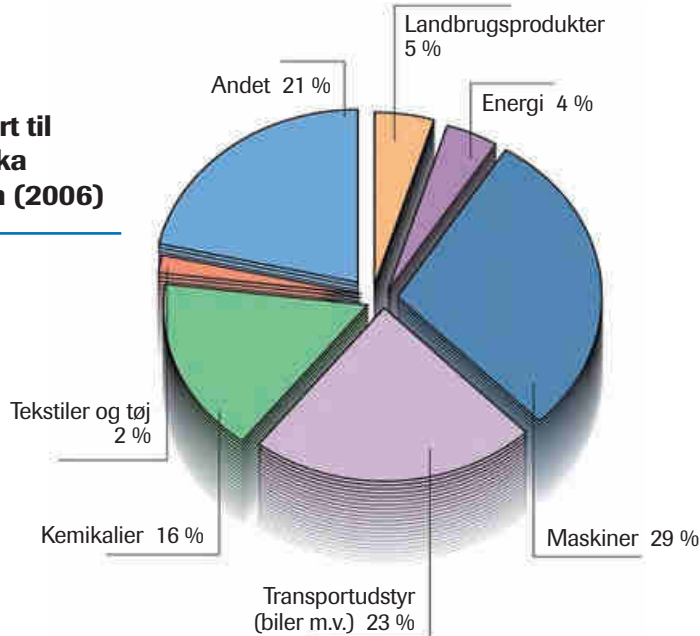
Til netmagasinet EUobserver siger han at EU lægger for stor vægt på handelsaftaler som er mere til fordel for europæisk

EU's import fra Latinamerika og Caribien (2006)

EU's eksport til Latinamerika og Caribien (2006)

erhvervsliv end for det latinamerikanske folk.

»Europa kunne spille en meget vigtigere rolle for at opbygge en anden slags forhold, et som er mere positivt end det vi traditionelt har haft med andre magter,« sagde han under et ophold i Bruxelles.

Perez var på rundtur til europæiske

hovedstæder for at afskaffe investeringer til Banco del Sur – det sydamerikanske alternativ til Valutafonden, og til valutaen sucre som efter planen skal gælde for Amerikas Bolivarianske Alliance – et regionalt samarbejde mellem ni lande i Latinamerika og Caribien. ♦

Skarp kritik af EU

Da EU sidste år vedtog en ny lov om regler for hjemsendelse af indvandrere uden opholdstilladelse, gav det anledning til særdeles skarp kritik fra latinamerikanske ledere. Loven åbner mulighed for fængsling i op til 18 måneder.

For lande som Frankrig, Spanien og Italien med mange indvandrere uden opholdstilladelse var det en kraftig skærpelse, set i forhold til det hidtidige maksimum på henholdsvis 32, 40 og 60 dage. Kritikken gik ikke kun på indvandrernes menneskerettigheder. Latinamerikanere i Europa sender også store beløb hjem til deres familier.

Fra Europa, USA og Japan kom der i alt næsten 325 milliarder kroner, mere end den samlede udviklingshjælp og udenlandske investeringer i Latinamerika og Caribien.

Omkring 15 procent af pengene kommer fra Vesteuropa, og Spanien står for 36 procent af alle eksilpenge til Bolivia.

Roberto Micheletti kuppede sig til magten i Honduras den 28. juni.

Der er heller ikke udelt tilfredshed med EU's holdning til konflikten i Honduras.

Ganske vist fordømte EU's udenrigsministre på deres møde den 15. september kuplederen Roberto Micheletti og overvejer at forbyde medlemmer af hans regering indrejse i EU, men de undlod at erklære det kommende parlamentsvalg for ugyldigt.

Kupmagerne, som fjernede Honduras' præsident Manuel Zelaya den 28. juni, siger at de vil afholde valget, selv om oppositionen og den afsatte præsident ikke har mulighed for at deltage i valgkampagnen.

Det centrale redskab til at få virksomhederne i EU til at reducere mængden af drivhusgasser er det såkaldte ETS-system. Det står for Emission Trading Scheme – skema for handel med udledninger. Systemet dækker cirka 40 procent af drivhusgasserne og omfatter større industrier og energiselskaber. Resten af drivhusgasserne er regeringerne ansvarlig for med deres energipolitik.

Indtil nu har hvert land uddelt CO₂-kvoter til deres virksomheder. Hvis de udleder mere CO₂, skal de købe ekstra kvoter. Hvis de ikke bruger deres kvoter, kan de sælge dem til andre.

FØRSTE FASE AF ETS VAR FRA 2005 TIL 2007.

Den blev en stor fiasko fordi regeringerne forærede alt for mange forurenings-tilladelser til deres industrier. Et stort overskud af forurenings-tilladelser betød derfor at priserne raslede ned på CO₂-børsen og endte med at gå i nul. Det økonomiske incitament til at reducere CO₂-udslippet forsvandt.

ANDEN FASE LØBER FRA 2008-12. Det er her, målene fra Kyoto-aftalen skal nås. EU skal nå en reduktion på 8 procent i forhold til 1990. Der er uddelt færre kvoter end i den første periode. Det skulle presse prisen på CO₂-kvoter op, men den økonomiske nedgang har ført til nedgang i produktionen og sænket priserne. På den anden side betyder den økonomiske krise også mindre produktion og dermed større chance for at nå målene i Kyoto-aftalen.

TREDJE FASE I EU'S KLIMAPLAN ER 2012-2020. Målet er en samlet reduktion af drivhusgasudledningen i EU på mindst 20 procent under 1990-niveau (kan hæves til 30 procent som led i international aftale) og en øget andel af vedvarende energikilder i energiforbruget på 20 procent inden 2020 samt 10 procent vedvarende energiformer i transportsektoren inden 2020.

VIGTIGE ELEMENTER I PLANEN ER:

- Landene skal ikke længere fordele CO₂-kvoter til deres virksomheder. I stedet kommer en centralt fastsat, harmoniseret kvotetildeling.
- Omkring 60 procent af det totale antal udlednings-tilladelser skal sættes til salg, først og fremmest i energisektoren. 12 procent af overskuddet går til en solidaritetsfond som støtter energiomstilling i Østeuropa.
- I andre sektorer uddeles gratis kvoter, men de udfases gradvist frem til 2027.
- Samtidig er der nationale mål for de sektorer der ikke er omfattet af kvotehandelssystemet, blandt andet landbrug, transport, affald og husholdninger.
- Rige lande som Danmark skal reducere med op til 20 procent, mens fattige lande for eksempel i Østeuropa kan forøge deres udledning med op til 20 procent.
- EU-medlemslandene kan fortsat få nedsat deres forpligtelse hvis de køber klimaprojekter i tredjelande.

Domstolen satte Kom

Det var ikke i orden at Kommissionen tvang Polen og Estland til at nedsætte loftet for CO₂-udledning. Den kontroversielle dom starter ny strid om de tilladte mængder af drivhusgasser.

KLIMAMÅL. Prisen på at udlede et ton CO₂ faldt med næsten fem procent og landede lige under 100 danske kroner, efter at EU's domstol kom med en opsigtsvækkende dom den 23. september.

Tilladelser til at udlede CO₂ handles dagligt på særlige børser, og her svinger priserne afhængigt af udbud og efterspørgsel. Jo flere 'forurenings-tilladelser' på markedet, jo billigere.

Otte lande underkendt

Domstolens afgørelse faldt to år efter at otte af EU's nye medlemslande klagede over det loft som EU-Kommissionen havde sat for deres udslip af CO₂ og andre drivhusgasser.

Uenigheden handler om hvor meget

CO₂ landene må udlede i perioden 2008-2012. Hvert land har udarbejdet en plan – (National Allokeringssplan – NAP), som skal godkendes af Kommissionen.

I 2006 indsendte Polen sin plan med en årlig udledning på 284,6 millioner tons CO₂. Men Kommissionen underkendte planen og satte loftet ned til 208,5 millioner, altså en reduktion til tre fjerdedele. Estland blev sat ned til det halve.

Domstolen har nu slået fast at Kommissionen ikke havde ret til at bestemme i den sag. Litauen, Letland, Ungarn, Tjekkiet, Rumænien og Bulgarien har også klaget og kan forvente også at få medhold.

Uenighed om beregningsmetoden

Uenigheden handler om beregningsme-

missionen på plads

Før topmødet

Klimatopmødet i København nærmer sig, og regeringsledere forhandler intenst i kulissen om en ny aftale. EU har forpligtet sig til at sænke udledningen af drivhusgasser med 20 procent i 2020 – eller 30 procent som led i en international aftale. Men der er stor uenighed om hvordan en ekstra reduktion skal fordeles mellem landene, og om hvordan støtten til u-lande skal finansieres. Mange lande vil have særlige undtagelser. Otte centraleuropæiske lande har klaget over at EU-Kommissionen har underkendt deres energiplaner. To af dem fik medhold i september.

toden. Kommissionen afviste den polske regerings beregninger og insisterede på at bruge en bestemt model i de økonomiske fremskrivninger.

»I sin påstand om, med henvisning til princippet om en ensartet behandling, at den var forpligtet til at vælge og anvende en bestemt metode til at vurdere alle medlemslandenes nationale allokeringssplaner, for at nå direktivets målsætning, overskred Kommissionen råderummet for sine befø-

jelser, som de er fastlagt i direktivet,« hedder det i den 28 sider lange dom som slår fast at det er »medlemsstaterne alene som har beføjelse til at udarbejde en NAP og træffe en endelig afgørelse om tildeling af den samlede mængde tilladelser.«

Nye data skaber ny strid

Domstolens afgørelse skabte i første omgang en forventning om udbud af flere CO2-kvoter.

Polen vil komme til at udlede mere CO2 end krævet af Kommissionen. Alt andet er utænkeligt, udtalte en talsmand for landets økonomiminister efter dommen.

Men muligvis bliver slutresultatet stik modsat.

EU-Kommissionen, som har tre måneder til at anke dommen, siger at afgørelsen ikke vil ændre væsentligt på de tilladte udledninger. Det skyldes at en ny plan skal bygge på de seneste data – det vil sige data fra en periode med dyb økonomisk krise. Det kan betyde at loftet bliver sat endnu lavere end i Kommissionens første krav.

Eksperter i analysefirmaet Point Carbon mener at for alle otte lande vil loftet over de tilladte årlige udledninger blive sat ned fra 464 millioner tons CO2 til kun 419 millioner – hvis man bruger nye økonomiske data.

Med andre ord forestår et nyt slags-
fortsættes næste side...

De centraleuropæiske lande stritter imod skrappe CO2-krav og kræver kompensation for omstilling af energiproduktionen som især er baseret på kul. Men indtil nu har de tjent penge på at sælge ubrugte rettigheder til at udlede drivhusgasser. Her kraftværket i Prunérov, Tjekkiet, som er et af de mest forurenende værker i Europa.

mål mellem Bruxelles og de nye medlemslande.

Varm luft

Sagen afspejler en dyb uenighed i EU om hvem der skal reducere mest i deres CO₂-udslip for at nå det fælles mål. Kommissionen strider for tiden med – især – de østeuropæiske lande om hvorvidt de kan tage de ubrugte CO₂-udledninger fra perioden 2008-2012 med i det næste regnskab for perioden 2013-2020.

Landene i Østeuropa mener ikke at de skal bære lige så store byrder som de gamle EU-lande fordi de er fattigere, og fordi det vil koste dem dyrt at omstille energiproduktionen som især er baseret på kul.

Hidtil har de østeuropæiske lande tjent penge på at Kyoto-aftalens udgangspunkt er året 1990, for industriproduktionen kollapsede totalt i årene derefter, i forbindelse med omstillingen

fra planøkonomi til kapitalistisk økonomi. Derfor har det ikke været noget problem at klare forpligtelsen til at reducere med 8 procent. I 2007 var udledningerne i Polen 27 procent under 1990-niveauet, i Bulgarien 43 procent og i Letland 53 procent.

Landene har endda kunnet tjene penge på at sælge deres ubrugte rettigheder – også kaldet salg af 'varm luft'.

I Tjekkiet anslår miljøministeriet således at den tjekkiske statskasse kan score 7,5 milliarder kroner i tiden frem til 2012. For nylig solgte den tjekkiske regering 20 millioner udledninger til den japanske koncern Mitsui & Co. Letland solgte i starten af oktober ret til at udlede 1,5 millioner ton CO₂ til Japan og forventer at indgå en meget større handel senere. Tidligere har Letland solgt 3 millioner til Holland, 2 millioner til Østrig og 5 millioner til Spanien. ♦

Tema i næste nummer:

Kampen mod prostitution

Europæiske lande er gået hver sin vej for at mindske prostitution og ikke mindst *trafficking* – menneskehandel over grænserne med prostituerede kvinder.

Sverige og Norge har kriminaliseret kunden med et forbud mod at købe sex. Omvendt har f.eks. Tyskland og Holland gjort prostitution til et lovligt erhverv – også med det formål at få ram på den lyssky trafik af bagmænd og menneskehandel mv.

NOTAT ser i næste nummer på de forskellige landes erfaringer, og på hvad EU kan gøre imod det grænseoverskridende trafficking-problem.

Mere grænsekontrol og politisamarbejde er et svar på forbrydernes frie bevægelighed over EU's åbne grænser. Et andet er Lissabontraktatens åbning for fælles strafferet om bl.a. menneskehandel.

Svar på quiz:

1-a, 2-b, 3-b, 4-c, 5-b,
6-b, 7-a, 8-c, 9-c, 10-a

Europa-Parlamentets værdi

**Morten Løkkegaard,
medlem af EU-Parlamentet, Venstre**

Når man suser rundt i Europa-Parlamentets mange lange gange med sin lille mappe iklædt det obligate grå jakkesæt og dertil hørende diskret slips – ja, så er det svært ikke at tænke på sig selv som en myre der målrettet knokler for fællesskabet og opbygningen af tuen. For en erklæret individualist som undertegnede er det nok ikke det fedeste billede på den indre skærm...

Men men... så gælder det jo om at abstrahere – og tænke ud af bygningen, ud hvor der bliver skrevet europæisk historie. Og Europa-Parlamentet har – med sine godt 700 parlamentarikere – trods alt sin helt egen rolle at spille i denne historie.

Det har i den forbindelse været en meget stor øjenåbner at sidde i den liberale gruppe og iagttage de italienske medlemmers fortvivlede nødråb.

Til at starte med var jeg en smule irriteret over at hver eneste gang en italiener

åbnede munden – hvad enten det drejede sig om fødevarerdirektiver eller mælkekvoter – fik de drejet indlægget ind på Silvio Berlusconi og mafiaen.

Men så fik gruppen besøg af den tidligere dommer og senere liberale EU-parlamentariker, Antonio Di Pietro. En meget sympatisk og modig mand.

I dag er Di Pietro leder af Italiens nyeste oppositions-parti, Italia dei Valori (Værdierne Italien), og hans nøgterme, men også dybt pessimistiske syn på Italiens politiske system i almindelighed og Berlusconis neofascistoide kejser-manerer i særdeleshed, gjorde et uafrysteligt indtryk.

Så meget mere beklageligt – ja, rent ud sagt horribelt – var den store konservative gruppes desperate forsøg på at få afvist en debat om ytringsfrihed (med afsæt i Italiens problemer). Forslaget om afvisning faldt med kun 8 stemmer (!!!). SÅ megen magt har de italienske Berlusconi-tilhængere i dag at de – på en heldig dag – ville kunne få et flertal i Europa-Parlamentet med på

at nægte en ytringsfriheds-debat. Heldigvis fik vi i den liberale gruppe mobiliseret alle gode kræfter så debatten alligevel blev til noget.

Jeg spurgte Bendt Bendtsen hvordan han kunne stemme imod. Han svarede at Europa-Parlamentet ikke skal være en arena for indenrigspolitiske slagsmål i Italien. Det lyder jo meget godt, Bendt, men problemet er at Italiens problemer kan brede sig til resten af Europa hvis ikke Europa melder klart ud – og viser italienerne at ytringsfrihed og retsstat er andet end flotte ord.

Lidt civil ulydighed i salen ville have klædt de konservative..! ♦

» Det svært ikke at tænke på sig selv som en myre der målrettet knokler for fællesskabet og opbygningen af tuen.

Slagsmålene er begyndt

**Emilie Turunen,
medlem af EU-Parlamentet, SF**

Tirsdag eftermiddag. Med høj puls, en smule stress og bankende hjerte forlader jeg en stor høring om Forbrugerdirektivet. Ikke fordi jeg keder mig, tværtimod, men fordi jeg er i gang med den klassiske europaparlamentariker-øvelse; at være to steder på samme tid.

Jeg er på vej over til Beskæftigelsesudvalget for at stemme. Sagen som får mit politiske hjerte til at slå denne tirsdag eftermiddag, handler om chaufførers arbejdstid. Mens jeg haster gennem parlamentet reflekterer jeg endnu engang over afstemningens betydning. For ud over at have enorm indflydelse på flere hundrede tusinder europæiske chaufførers arbejdsliv, så er dagens afstemning også den første rigtige indikator på magtforholdene i parlamentet efter valget. Første indikator på mulighederne for projekt 'socialt Europa' med ordentlige arbejdsvilkår for de europæiske lønmodtagere.

Det bliver tæt, det ved vi. Men selv de liberale og konservative må da kunne se

at vejsikkerheden forringes markant hvis vi vil lade selvstændige chauffører arbejde i op til 80 timer om ugen?

Da jeg ankommer til udvalget, er der et mylder af folk. Medlemmer, rådgivere, repræsentanter fra Kommissionen, transportbranchen og ikke mindst den europæiske fagbevægelse er mødt talstærkt op. Rummet er varmt, intenst og iltfattigt. Den konservative gruppes rådgiver, en ung kvinde med stramt tilbagestrøget hår, dirigerer taktfast med tropperne og sætter med bestemte mine holdet af medlemmer der skal stemme. Ud af lokalet med de få konservative der kunne overveje at stemme sammen med os på venstresiden. Vores rådgiver er mindst lige så opmærksom. Er alle grønne medlemmer til stede? Vi kan ikke tåle at miste bare én stemme. Er alle klar? Hvem bringer de nu ind fra højresiden? Og hvor er de to liberale medlemmer som vil stemme med os?

Formanden for udvalget, den franske kvindelige socialdemokrat, Béres, banker i bordet. Det er stemmetid, og der sænker sig en højtidelig ro over lokalet. Stilhed før

» Det går stille og roligt op for mig efter anden indre kontroltælling at vi taber med én sølle stemme.

storm. Alle er klar med deres stemmekort. Men det elektroniske afstemningssystem er i stykker, så vi skal stemme ved håndsoprækning. Alle mand hænderne i vejret. Der tælles i stilhed. Alle tæller. Ingen vil snydes.

Det går stille og roligt op for mig efter anden indre kontroltælling at vi taber med én sølle stemme. Rejser mig skuffet og kigger på min britiske kollega. »Welcome to un-social Europe!«, siger hun.

Efteråret er sat ind, den politiske sæson er åbnet, slagsmålene er begyndt. ♦

Test din viden

Svarene kan du finde i artiklerne inde i bladet, eller se de rigtige svar på side 30.

1. Hvilken slags behandling omfatter det nye forslag fra EU om patienters rettigheder i udlandet?

a) al behandling som er dækket i hjemlandet	b) læge- og tandlægebesøg	c) hospitalsindlæggelser
---	---------------------------	--------------------------
2. Vil det nye patientdirektiv dække transportudgifter til udlandet?

a) ja	b) nej	c) kun til nabolandet
-------	--------	-----------------------
3. Hvad hedder den danske sundhedsminister?

a) Karen Ellemann	b) Jakob Axel Nielsen	c) Kristian Jensen
-------------------	-----------------------	--------------------
4. Hvilket parti i Island går ind for medlemskab af EU?

a) Venstrepartiet - De Grønne	b) Selvstændighedspartiet	c) Socialdemokraterne
-------------------------------	---------------------------	-----------------------
5. Hvad hedder den islandske valuta?

a) pund	b) krone	c) skilling
---------	----------	-------------
6. Hvor mange procent af irerne stemte ja til Lissabon-traktaten i anden omgang?

a) 57 procent	b) 67 procent	c) 77 procent
---------------	---------------	---------------
7. Hvad er nyt i Lissabon-traktaten i forhold til den nuværende EU-traktat?

a) EU får 'præsident' og 'udenrigsminister'	b) Tyrkiet bliver medlem	c) små lande får større indflydelse
---	--------------------------	-------------------------------------
8. I hvilket land bremsede Forfatningsdomstolen sommeren 2009 for godkendelse af Lissabon-traktaten?

a) Holland	b) Storbritannien	c) Tyskland
------------	-------------------	-------------
9. Hvilket latinamerikansk land indgik for nylig en stor aftale om køb af jagerfly fra Frankrig?

a) Argentina	b) Chile	c) Brasilien
--------------	----------	--------------
10. Hvad handler man med når man handler med 'varm luft' ?

a) ubrugte CO2-kvoter	b) fossile brændstoffer	c) tomme løfter
-----------------------	-------------------------	-----------------

